

Dünya

Ne Konuşuyor?

16 - 28 Şubat 2025 | YIL: 4 / SAYI: 74

**Beyin Ekonomisi,
Yapay Zekâya Yönelik
Yeni Yaklaşımların Önünü
Nasıl Açabilir?**

**Küresel Değer Zincirlerinde
Yeni Dengeler: ABD
Kısıtlamaları ve Japon
Firmalarının Çin'den Çıkışı**

**ABD Olmadan Rusya'ya Karşı
Kendini Savunabilmesi İçin
Avrupa'ya 300.000 Asker
Gerekliyor**

YÖNETİCİ ÖZETİ

- ABD'nin küresel ticaret dengesini etkileyecek hamleleri devam ediyor. Ülkenin 2018 yılından günümüze kadar süren ticaret kısıtlamalarının Japon firmaları Çin'den ayrılmaya ittiği vurgulanıyor. ABD'nin özellikle elektronik, telekomünikasyon ve yarı iletken gibi sektörler için yönelik ihracatı kısıtlama planı ile Çin'in ileri teknolojiye erişiminin sınırlandırılması amaçlanıyor. Çin'de faaliyet gösteren Japon firmalarının özellikle 2020 yılından sonra hızlı bir şekilde ülkeyi terk ettiği bildiriliyor. ABD kısıtlamaları nedeniyle Çin'deki Japon firmaların üretim maliyetleri ciddi şekilde artarken, hammadde tedarikinde zorlandıkları ifade ediliyor.
- Almanya'da bir süredir devam eden ekonomik durgunluk, etkisini sürdürüyor. Özellikle Ukrayna Savaşı başlamadan önce enerji ihtiyacını Rusya'dan sağlayan ve büyük ölçüde bu enerjiye bağımlı kalan Almanya, savaş sonrasında ciddi ekonomik sorunlar ile boğuşuyor. Enerji fiyatlarındaki artış çelik, kimya ve cam gibi enerji yoğun sektörleri olumsuz etkiliyor. Ekonomideki sorunun diğer bir sebebi ise Çin'in üretimde ve ihracatta büyük bir rakip haline gelmesi oluyor. Çin daha önce, Almanya için devasa bir pazar iken, artık güneş paneli, batarya, elektrikli araç ve diğer önemli ürünleri kendi başına üretiyor ve küresel pazarda önemli bir rol oynamayı sürdürüyor.
- Almanya'da gerçekleşen seçimlerden sonra ülkedeki aşırı sağ partilerin yükselişi küresel çapta gündemi meşgul etti. Friedrich Merz'in merkez sağ ittifakı ile merkez sol Sosyal Demokratlar arasında bir koalisyon kurmaya hazırlandığı ifade edildi. Almanya'da özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ilk defa aşırı sağın büyük oranda oy aldığı vurgulandı. Merz, ülkede enerji fiyatlarını düşürme, şirketlere uygulanan vergileri azaltma ve inovasyonu teşvik etme sözü verdi.
- Trump ve Zelenski arasında yaşanan tartışma ve yankıları uzun bir süre gündemi meşgul edecek. Zelenski, Trump'ın Rus dezenformasyonu etkisinde olduğunu, Trump ise Zelenski'nin seçimsiz bir diktatör olduğunu söyledi. Eski Biden yönetiminin tam olarak Ukrayna'ya destek verdiği ancak yeni Trump yönetiminin aynı fikirde olmadığı ortaya çıktı. Trump, Ukrayna Savaşı'nın ABD'yi 350 milyar dolar harcamaya ve asla başlamaması gereken bir savaşa dahil ettiğini, kendi olmadan bu

savaşın çözülemeyeceğini ifade etti. Zelenski, ülkesine yapılan yardımların %90'ının ABD'den geldiği ifadelerine karşı bunun doğru olmadığını belirtti. Ukrayna'daki silahların yaklaşık %34'ünün ülke içinde üretildiği ve desteklerin %30'undan fazlasının Avrupa Birliği'nden geldiği vurgulandı.

- Trump, her ne kadar Zelenski ile tartışsa ve Ukrayna'ya yardımı kesmiş olsa da ülkenin sahip olduğu kritik minerallere erişmenin bir yolunu aramakta. Ukrayna'nın özellikle titanyum, lityum, uranyum, grafit ve manganez gibi değerli minerallere sahip olması Trump'ın dikkatini çekti. Ancak, ülkedeki değerli mineral haritasının Sovyet döneminden kaldığı ve güncel olmadığı, aynı zamanda bu minerallerin bir kısmının da şu an Rusya tarafından işgal altında olduğu belirtildi. ABD ve Ukrayna arasında kritik mineraller üzerine bir anlaşma olsa da bu minerallerin çıkarılması ve işlenmesinin ABD açısından bekleneni veremeyeceği ifade edildi.
- ABD'nin Ukrayna'ya yardımı kesmesi ve AB'ye yönelik olumsuz tutumları AB'nin kendi güvenliğini ABD olmadan nasıl sağlayacağı sorusunu gündeme getirdi. Uzmanlar, AB'nin kendini özellikle Rusya'ya karşı savunabilmesi için 250 milyar avroluk savunma harcaması yapması gerektiğini belirtti. 300.000 askerden oluşan ek 50 tugayın konuşlandırılmasına, 1.400 yeni ana muharebe tankına ve 2.000 piyade savaş aracına ihtiyaç duyulacağı vurgulandı. Rusya'nın, yaşadığı kayıplara rağmen 2024 yılında 1.550 yeni tank ve 5.700 zırhlı askeri araç üreterek kendisini güçlendirdiği ifade edildi.
- COVID-19 pandemisi tüm dünya için ders niteliğinde oldu. İlk başta virüsün tam olarak ne olduğu ve buna karşı neler yapılacağı anlaşılamadı ve bu süreçte virüs tüm hızıyla dünyaya yayıldı. Sokağa çıkma yasakları, maske kullanım zorunluluğu vb. farlı uygulamalarla virüsün yayılma hızının azaltılması planlandı. Tüm dünya yaşanan pandemiden ders almış veya almamış olsa da yeni pandemi kapıda. Son dönemde görülen kuş gribinin memeli hayvanlara da bulaştığı ve ilerideki süreçte evrim geçirerek insanlara da bulaşabileceği ifade edildi. Uzmanlar, virüsün mutasyon geçirerek insanlara bulaşması ve ölümcül olması durumunda tıpkı COVID-19 döneminde olduğu gibi büyük bir pandemiyle karşı karşıya kalılabileceğini vurguladı.

DÜNYA NE KONUŞUYOR?

16-28 Şubat 2025

Bu Rapor, **Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi (KOSAM)** tarafından özel olarak hazırlanmıştır.

Bu yayının tüm hakları KOSAM'a aittir. KOSAM'ın izni olmadan yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek sureti ile alıntı yapılabilir. Bu yayındaki tüm fikirler tamamen derlenen enstitüler, yayınlayan yazarlara aittir ve KOSAM'ın yayın politikalarını yansıtmamaktadır.

COPYRIGHT © 2025

KOSAM - Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi

Akabe Mah. Alaaddin Kap Cd. No:130 D:H, 42020 Karatay / Konya TÜRKİYE

Tel: 0539 897 21 01

www.kosam.org

info@kosam.org

İçindekiler

A. EKONOMİ	1
1. Shenzhen'den Büyük Adım: 22 Milyar Dolarlık Yatırım ve Çin-ABD Teknoloji Rekabeti / South China Morning Post (Hong Kong)	1
2. Küresel Değer Zincirlerinde Yeni Dengeler: ABD Kısıtlamaları ve Japon Firmalarının Çin'den Çıkışı / Research Institute of Economy, Trade and Industry (Japonya)	3
3. Almanya'da Ekonomik Durgunluk: Enerji Krizi, Rekabet ve Yapısal Sorunlar / TIME (ABD)	4
4. MAGA'nın Çip Üretim Hayalleri ve Sorunlar / The Economist (Birleşik Krallık)	6
5. Zayıf Yene Yönelik Sert Tepkiler Japon Ekonomisini Sarsıyor / Research Institute of Economy, Trade and Industry (Japonya)	8
6. Eski Ekonomi Yerine Yeni Ekonomiye Odaklanmak: Çin'in Ekonomik Yavaşlaması / Rand Corporation (ABD)	10
7. BRICS'in ASEAN'da Genişlemesi ve Endonezya'nın Katılımı / Indian Council of World Affairs (Hindistan)	12
B. POLİTİKA	14
1. Almanya'da Aşırı Sağın Yükselişi / Council on Foreign Relations (ABD)	14
2. Rusya BDT'yi Kolektif Güvenliğe İtiyor / Observer Research Foundation (Hindistan)	16
3. Hindistan, Bangladeş, Çin ve Yeni Bölgesel Düzen / Centre for Aerospace and Security Studies (Pakistan)	18
4. Rusya'nın Karadeniz Hakimiyeti Sürüyor / Belfer Center for Science and International Affairs (ABD)	19
5. Trump Avrupa'yı Neden Görmezden Geliyor? / European Council on Foreign Relations (Almanya)	21
6. ABD, AB ve İngiltere İyileşmeyi Engelleyen Suriye Yaptırımlarını Kaldırmalı / Human Right Watch (ABD)	23
7. Trump ve Zelenski Arasında Ukrayna Savaşı Gerginliği / TIME (ABD)	24
8. Avrupa'nın, ABD Olmadan Rusya'ya Karşı Kendini Savunabilmesi için 300.000 Asker Seferber Etmesi Gerekliyor / KIEL Institute for the World Economy (Almanya)	26

C. ÇEVRE.....	28
1. COP29 ve Ötesi: Çin İklim Liderliğine Hazır mı? / Association For International Affairs (Çekya)	28
2. Yapay Zekâ, Veri Merkezleri ve Enerji Talebi / Institut Français Des Relations Internationales (Fransa).....	29
3. Avrupa'da Temiz Endüstriyel Dönüşüm / Bruegel (Belçika)	31
4. ABD ve Ukrayna Arasında Kritik Mineral Anlaşması / TIME (ABD)	33
D. SOSYAL.....	35
1. Hindistan'da Kentleşme Yavaşlıyor / Centre For Social And Economic Progress (Hindistan)	35
2. Dünya Gıda Programı, Ateşkes Sayesinde Filistin'de Bir Milyon Kişiye Ulaştı / World Food Programme (İtalya)	37
3. Bir Sonraki Pandemiye Hazır mıyız? / The Centre For Independent Studies (Avustralya).....	39
E. TEKNOLOJİ.....	41
1. Çin Yapay Zekâsının Gerçek Tehdidi / Foreign Affairs (ABD)	41
2. Beyin Ekonomisi, Yapay Zekâya Yönelik Yeni Yaklaşımların Önünü Nasıl Açabilir? / European Policy Centre (Belçika).....	43
F. GERÇEKLEŞTİRİLECEK ETKİNLİKLER	45

A. EKONOMİ

1. Shenzhen'den Büyük Adım: 22 Milyar Dolarlık Yatırım ve Çin-ABD Teknoloji Rekabeti / South China Morning Post (Hong Kong)

Çin'in güneyindeki teknoloji merkezi Shenzhen, 2025 yılı çalışma raporunda yapay zekâ (YZ), düşük irtifa ekonomisi ve uzay gibi yeni nesil sektörlerde liderlik hedeflerini açıkladı. Şehir, bu hedeflere ulaşmak için 160 milyar yuan (22 milyar Dolar) tutarında "yeni tip altyapı" yatırımı planlıyor. Bu yatırım, dijital çağa uygun altyapı sistemlerini ve hizmetlerini kapsıyor.

Shenzhen Belediye Başkanı Qin Weizhong, şehrin "fırtınayla mücadele eden bir deniz kuşu gibi" zorluklarla yüzleşmesi gerektiğini belirterek, yüksek kaliteli kalkınma için adım adım ilerleme çağrısında bulundu.

Shenzhen, 2025 için iddialı hedefler belirledi:

- GSYH büyümesi: %5,5
- Tüketici fiyat endeksi artışı: %2
- Kamu bütçe gelirlerinde artış: %3
- Yeni istihdam: 200.000 kişi

Şehir, yapay zekâ alanında "AI Plus" girişimiyle algoritmik teori, YZ çipleri ve ileri otonom sürüş gibi temel teknolojilerde atılım yapmayı planlıyor. Ayrıca, YZ destekli ürünlerin geliştirilmesine de odaklanılacak. Shenzhen, elektronik, otomotiv ve temiz enerji gibi sektörlerde küresel konumunu korurken, ihracatını artırmayı ve ileri teknoloji ekipmanları, kritik bileşenleri ve yüksek kaliteli tarım ürünleri ithalatını genişletmeyi hedefliyor. Shenzhen, Guangdong eyaleti ve Büyük Körfez Bölgesi'ndeki stratejik rolünü güçlendirerek, ülke çapında daha koordineli bir kalkınma sağlamayı amaçlıyor. Ancak, Guangdong eyaleti son yıllarda büyüme hedeflerini tutturamadı ve 2024 yılına GSYH büyümesi %3,5'te kaldı.

ABD’de İhracat Kontrollerinde Değişim ve Çin Etkisi

ABD Başkanı Donald Trump’ın hükümette yaptığı değişiklikler, Çin’e yönelik ihracat kontrollerini uygulayan Ticaret Bakanlığı’na bağlı Sanayi ve Güvenlik Bürosu’nu (BIS) da etkiledi. BIS, 2024 yılı Şubat ayında ihracat lisansı başvurularını geçici olarak durdurdu. Bu durum, özellikle Nvidia ve Intel gibi şirketlerin Çin’e yaptıkları YZ çipleri ihracatını etkiledi. Uzmanlar, bu durumun Trump’ın “Amerika önce gelir” ticaret politikası ve federal bütçe kesintileriyle bağlantılı olabileceğini belirtti.

Trump yönetimi, Çin’e yönelik ihracat kontrollerini gözden geçirerek daha sıkı önlemler alınmasını talep ediyor. Yeni Ticaret Bakanı Howard Lutnick, BIS’in Çin’e teknoloji transferini engellemek için tarifelerle desteklenen ihracat kontrolleri uygulamasını savunuyor. Lutnick, ihracat kontrollerinin “tarifelerle desteklenmesi” gerektiğini vurguluyor.

Kaynak: Xinhua

BIS’deki üst düzey yetkililerin değişimi de dikkat çekiyor. Çin’e yapılan ihracat kısıtlamalarını uygulayan kıdemli yetkili Matthew Borman ve Ulusal Güvenlik ve Teknoloji Transferi Kontroller Ofisi direktörü Eileen Albanese gibi isimler görevden alındı. Bu değişiklikler, BIS’in deneyimli personel kaybına yol açtı ve kurumun etkinliği konusunda soru işaretleri oluşturdu.

Shenzhen, yapay zekâ ve diğer yeni teknolojilerde lider olmak için büyük yatırımlar planlarken, ABD’de Trump yönetimi Çin’e yapılan ihracat kontrollerini sıkılaştırma eğiliminde. Ancak, Trump’ın Çin ile olası bir ticaret anlaşması, bu kontrollerde gevşemeye neden olabilir. Her iki durum da küresel teknoloji ve ticaret politikalarını şekillendirecek önemli gelişmeler olarak öne çıkıyor. Shenzhen’in yükselişi ve ABD’nin ihracat politikalarındaki belirsizlikler, Çin-ABD teknoloji rekabetinin geleceğini belirleyecek faktörler arasında yer alıyor.

Erişim: <https://www.scmp.com/economy/china-economy/article/3300070/shenzhen-lays-down-marker-tech-investment-us22-billion-pledge>

Anahtar Kelimeler: Teknoloji, Ticaret, Yatırım, Yapay Zekâ, Çin, ABD.

2. Küresel Değer Zincirlerinde Yeni Dengeler: ABD Kısıtlamaları ve Japon Firmalarının Çin'den Çıkışı / Research Institute of Economy, Trade and Industry (Japonya)

ABD İhracat Kısıtlamaları ve Japon Firmalarının Çin'den Çıkışı

ABD ile Çin arasındaki ekonomik gerilim, özellikle teknoloji yoğun sektörlerde küresel ticareti, yabancı yatırımları ve değer zincirlerini dönüştürüyor. Yapılan araştırmalar sonucunda elde edilen bulgular, 2018 yılından günümüze artan ABD ihracat kısıtlamalarının Japon firmalarının Çin'den çıkma olasılığını artırdığını gösteriyor. Ayrıca, bu kısıtlamalar küresel değer zincirlerinde dalgalanma etkilerine neden oluyor.

ABD’nin İhracat Kısıtlamaları ve Etkileri:

- ABD, özellikle elektronik, telekomünikasyon ve yarı iletkenler gibi sektörlerde ihracat kısıtlamalarını sıkılaştırıyor.
- Bu kısıtlamalar, Çin'in ileri teknolojilere erişimini engellemeyi amaçlıyor.
- Ancak, ticaret ve yabancı yatırım faaliyetleri devam ediyor (örneğin, Tesla'nın Çin'de yeni bir pil fabrikası inşa etmesi).

Japon Firmaları Neden Çin'den Çıkıyor?

- 2010-2021 yılları arasında Çin'deki Japon firmalarının çıkış oranı diğer bölgelere göre daha yüksek.
- Bu eğilim, 2020 yılından sonra daha da hızlandı.
- Çinli firmaların artan rekabeti, COVID-19'un tedarik zincirlerini bozması ve ABD ihracat kısıtlamaları nedeniyle ileri teknolojiye erişim oldukça sıkıntılı.

ABD Kısıtlamalarının Üretim Maliyetlerine Etkisi:

- ABD ihracat kısıtlamaları, Çin'de faaliyet gösteren Japon firmalarının ara mal tedarikini zorlaştırarak üretim maliyetlerini artırıyor.
- Bu durum, özellikle elektronik ve telekomünikasyon sektörlerinde açıkça görülüyor.

ABD ihracat kısıtlamaları, Japon firmalarının Çin'den çıkma olasılığını artırıyor. Bu kısıtlamalar, sadece Çin'i değil, küresel değer zincirlerini de etkiliyor. Çok uluslu şirketlerin bu kısıtlamalara verdiği tepkiler, küresel değer zincirlerini yeniden şekillendiriyor. Bu çalışma, ABD ihracat kısıtlamalarının etkilerini değerlendirirken sadece ticaret değil, yabancı yatırımlardaki değişimlerin de analiz edilmesi gerektiğini vurguluyor.

Erişim: https://www.rieti.go.jp/en/columns/v01_0219.html

Anahtar Kelimeler: Japonya, Küresel Değer, Tedarik Zincirleri.

3. Almanya'da Ekonomik Durgunluk: Enerji Krizi, Rekabet ve Yapısal Sorunlar / TIME (ABD)

Almanya'nın son beş yılda ekonomik büyüme kaydedememesinin ardında birden fazla sorun yatıyor. Bunlardan ilki, ülkenin enerji kriziyle karşı karşıya kalmasıdır. Uzun yıllar boyunca sanayisini ucuz Rus doğalgazına dayandıran Almanya, Ukrayna savaşı sonrası Moskova'nın gaz tedarikini kesmesiyle büyük bir darbe aldı. Artan enerji fiyatları özellikle

çelik, kimya ve cam gibi enerji yoğun sektörleri olumsuz etkiledi. Nükleer enerjiyi terk etme kararı ve yenilenebilir enerji kaynaklarının yeterince hızlı büyümemesi de bu sorunu daha da derinleştirdi.

Alternatif olarak sıvılaştırılmış doğalgaz (LNG) ithalatına yönelmek zorunda kalan Almanya, bu kaynağın boru hattı gazına kıyasla çok daha pahalı olması nedeniyle rekabet gücünü kaybetmeye başladı. Elektrik fiyatlarının sanayi kullanıcıları için ABD ve Çin'e kıyasla iki kat yüksek olması, üretim maliyetlerini artırarak sanayi şirketlerini zor durumda bıraktı.

Almanya'daki ekonomik sıkıntının bir diğer önemli sebebi ise Çin'in üretimde ve ihracatta büyük bir rakip haline gelmesi oldu. Daha önce Çin, Almanya için devasa bir pazar konumundayken, zamanla kendi sanayisini güçlendirerek Almanya'nın ürettiği makineler, çelik, güneş panelleri ve elektrikli araçlar gibi ürünlerde rekabet etmeye başladı. Özellikle otomotiv sektöründe yaşanan değişim, Almanya'nın ekonomik gücünü sarsan faktörlerden biri haline geldi.

Ülkenin karşı karşıya olduğu bir diğer büyük sorun, nitelikli iş gücü eksikliği. Almanya'daki şirketler, özellikle mühendislik, bilişim teknolojileri, sağlık hizmetleri ve turizm sektörlerinde çalışan bulmakta zorlanıyor. Yapılan anketlere göre birçok firma açık pozisyonlarını dolduramıyor. Bunun başlıca sebeplerinden biri, STEM (fen, teknoloji, mühendislik, matematik) alanlarına olan ilginin azalması. Aynı zamanda Almanya'nın yaşlanan nüfusu ve yeterli çocuk bakım hizmetlerinin olmaması nedeniyle kadınların iş gücüne katılımının düşük olması da sorunu derinleştiriyor. Yabancı işçilerin Almanya'da istihdam edilmesi ise uzun süren bürokratik işlemler nedeniyle zorlaşıyor. Her ne kadar göçmen işçi kabulünü kolaylaştırmak için son yıllarda bazı yasalar çıkarılmış olsa da iş gücü açığını kapatmak için daha kapsamlı çözümlere ihtiyaç duyuluyor.

Tüm bu ekonomik sıkıntıların üzerine, ülkedeki aşırı bürokrasi de iş yapmayı zorlaştırıyor. Şirketler, yatırım yapmak veya işlerini büyütme istediklerinde karmaşık ve uzun izin süreçleriyle karşılaşılıyor. Örneğin, rüzgâr türbini kurmak için gerekli izinleri almak yıllar sürebiliyor. Restoran sahipleri, buzdolaplarının sıcaklıklarını her gün manuel olarak kaydedip saklamak zorunda kalıyor ve şirketler, AB'deki rakiplerine kıyasla daha ağır

düzenlemelerle uğraşmak zorunda bırakılıyor. Bu tür bürokratik engeller, Almanya'daki işletmelerin uluslararası rekabette geri kalmasına sebep oluyor.

Sonuç olarak, Almanya'nın ekonomik büyümesinin duraksamasında; enerji krizinin getirdiği maliyet artışları, Çin'in giderek güçlenen sanayisi, altyapı eksiklikleri, nitelikli iş gücü açığı ve aşırı bürokrasi gibi birçok faktör etkili oluyor. Almanya, küresel rekabette güçlü kalabilmek için enerji sorununu çözmek, sanayi politikalarını güncellemek, altyapısını modernize etmek, iş gücünü artırmak ve bürokrasiyi azaltmak zorunda. Ülkenin bu alanlarda atacağı adımlar, önümüzdeki yıllarda ekonomik gidişatını belirleyecek.

Kaynak: Martin Meissner

Erişim: <https://time.com/7233982/germany-economic-slump-explainer/>

Anahtar kelimeler: Almanya, Ekonomi, Enerji Krizi, Durgunluk.

4. MAGA'nın Çip Üretim Hayalleri ve Sorunlar / The Economist (Birleşik Krallık)

ABD, yapay zekâ sistemleri için kendi tasarım ve üretimini hedeflese de dünyanın en gelişmiş yongalarının (çip) üretimi büyük ölçüde Tayvan'da yoğunlaşıyor. Tayvan Merkezli TSMC (Tayvan Yarı İletken Üretim Şirketi), dünyadaki gelişmiş yonga üretiminin

yaklaşık %66'sını kontrol ediyor. Bu durum, ABD'li politikacılar arasında rahatsızlığa neden oluyor. Özellikle Donald Trump, Tayvan'ı ABD'nin yonga endüstrisini çalmakla suçlamış ve yabancı yongalara %25 gümrük vergisi uygulama fikrini gündeme getirmiştir. Ancak, bu tür önlemlerin bile TSMC'nin liderliğini sarsması pek olası görünmüyor.

ABD, CHIPS Yasası ile 50 milyar dolarlık sübvansiyon ve vergi indirimleri sağlayarak yonga üretimini canlandırmaya çalışıyor. Intel, Samsung ve TSMC gibi şirketler ABD'de yeni tesisler açıyor. Örneğin, Intel 100 milyar dolar yatırım planlıyor ancak TSMC ile arasındaki teknolojik farkı kapatmakta zorlanıyor. Samsung ise Teksas'taki tesisinin açılışını erteledi ve 2025 yılında küresel yatırımlarını yarıya indirmeyi planlıyor. TSMC ise Arizona'da 65 milyar dolarlık yatırım ile yonga üretimine başlıyor.

Kaynak: Getty

TSMC, yonga endüstrisinde rakipsiz bir konumda. 2025 yılında 42 milyar dolarlık yatırım planlarken, YZ yonga satışlarının ikiye katlanması bekleniyor. Ancak, TSMC'nin en gelişmiş yonga üretiminin büyük çoğunluğu 2030 yılına kadar Tayvan'da kalacak. Bloomberg Intelligence'a göre, 2030 yılında bile TSMC'nin ABD'deki üretim kapasitesi sadece %10 civarında olacak.

ABD'de yonga üretimi için karşılaşılan zorluklar da dikkat çekici. ABD'de bir tesis inşa etmek Tayvan'a göre iki kat daha uzun sürüyor (38 ay). TSMC'nin CEO'su C.C. Wei, ABD'deki yavaş izin süreçlerinden şikayetçi. Ayrıca, YZ yongaları, "chiplet" adı verilen

bileşenlerin entegre edilmesi için gelişmiş paketleme gerektiriyor. TSMC'nin bu kapasitesi neredeyse tamamen Tayvan'da bulunuyor. Bu nedenle, ABD'de üretilen yongaların paketlenmek için Tayvan'a gönderilmesi gerekiyor.

Sonuç olarak, ABD'nin yonga üretiminde kendi kendine yeterlilik hedefi, TSMC'nin Tayvan'daki liderliği ve üretim kapasitesi nedeniyle zor görünüyor. YZ yongaları gibi kritik teknolojiler için ABD, Tayvan'a bağımlılığını sürdürecektir. Bu durum, ABD'nin teknoloji ve savunma alanındaki stratejik hedeflerini etkileyebilir.

"Make America Great Again" kısaltması olan MAGA, "Amerika'yı Yeniden Harika Yap" anlamında, Amerikalı politikacılar tarafından kullanılan bir slogandır.

Erişim: <https://www.economist.com/business/2025/02/26/the-trouble-with-magas-chipmaking-dreams>

Anahtar Kelimeler: TSMC, ABD, Tayvan, Yapay Zeka.

5. Zayıf Yene Yönelik Sert Tepkiler Japon Ekonomisini Sarsıyor / Research Institute of Economy, Trade and Industry (Japonya)

Japonya'nın gerçek efektif döviz kuru son 54 yılın en düşük seviyesinde. Japonya, değer kaybeden yenin tüm baskılarına rağmen mevcut küresel rekabet gücü ve finansal piyasaları sayesinde bu zorluklarla başa çıkmak için elini güçlendiriyor. Japonya Merkez Bankası (BOJ), yenin değerinde yaşanan düşüşe karşı para politikasını ihtiyatlı bir şekilde sıkılaştırdı. 2024 yılı Temmuz ayında yen %6 değer kazanırken Japon, borsası %12'lik bir düşüş yaşadı.

Harcanabilir gelirlerin yüksek oranda artmaması nedeniyle gerçek tüketimde yavaşlama görüldü. Yenin değerindeki zayıflama, enerji ithalatını ve gıda fiyatlarını önemli ölçüde artırdı. Bu sebeple 2024 yılında ortalama hanehalkının maliyeti 90.000 yene (590 dolar) yükseldi. Yaşanan ekonomik sorunlara karşı Japonya Başbakanı Shigeru Ishibai bir takım teşvik önlemleri aldı. Ancak BOJ'ın para politikasını sıkılaştırması ve Ishiba'nın teşvik paketlerini uygulamaya koyması ekonomideki bütçe açıklarını yükseltti.

Zayıf yen diğer tarafta Japonya'nın uluslararası işlemlerini de etkiledi. Örneğin, ithal edilen gıda, petrol vb. diğer unsurların maliyetlerini de artırdı. İthalatın yanı sıra ihracatı da etkileyerek 2024 yılındaki ticaret açığını yükseltti. Ancak yenin zayıf olması diğer tarafta ülkedeki turizm sektörünü hareketlendirerek turizm gelirlerinin %47 oranında artmasına neden oldu. Ayrıca zayıf yen, 2024 yılında Nikkei 225 Borsa Endeksinin %19 artmasında önemli bir etkene sahip.

Yenin güçlü olduğu dönemde birçok firma üretim tesisini yurt dışına taşımış ancak yenin zayıf olduğu bu dönemde Japon hükümeti firmaları tekrar ülkeye döndürmek için baskı yapmıştır. Japonya, para biriminin değersizleşmesi nedeniyle artık fosil yakıtlara olan bağımlılığını azaltmayı, yenilenebilir ve nükleer enerjiyi teşvik etmeyi amaçlıyor.

Japonya'nın uzun yıllardır en gelişmiş ekonomiler arasında yer almasının temelinde birçok Japon malına alternatif bulunamaması yatmaktadır. Ancak Japonya; yeni ABD Başkanı Trump'ın belirsiz politikaları, Güney Kore ve Çin firmalarının rekabeti, savaşlar ve doğal afetlerden kaynaklanan tehlikeler, daralan iş gücü ve yaşlanan nüfus gibi kritik sorunlar ile karşı karşıyadır.

Kaynak: Freepik

Erişim: <https://www.rieti.go.jp/en/papers/contribution/willem-thorbecke/23.html>

Anahtar Kelimeler: Japonya, Yen, Ekonomi, Enflasyon.

6. Eski Ekonomi Yerine Yeni Ekonomiye Odaklanmak: Çin'in Ekonomik Yavaşlaması / Rand Corporation (ABD)

Günümüzde, Çin ekonomisi hakkında iki farklı anlatı vardır. Bunlardan birisi ekonomik gerileme ve diğeri ise Çin'in büyüyen ekonomik ve teknolojik gücü. Çin ekonomisi önemli ölçüde yavaşladı. Yerel yönetimler borç yükü altında zorlanmakta. Gayrimenkul sektörü neredeyse çöktü. Tüketici güveni düşük. Batılı hükümetler korumacı önlemleri değerlendirirken, dış talep kırılgan bir destek unsuru haline geldi. Çin'in GSYH'si artık ABD'ye yetişememekte.

Çin aynı zamanda küresel üretimde lider konumda, birçok malın ihracatında önde geliyor, yüksek teknoloji sektörüne büyük yatırımlar yapıyor ve hızla yenilikler geliştiriyor. Çinli lider Xi Jinping, makroekonomik yavaşlamanın bir kısmından sorumlu olabilir. Pekin'in emlak sektörü borçlarını ele alma planı yetersiz kaldı ve yerel mali etkileri hesaba katılmadı.

Çin'in rekabetçi pazarının büyüklüğü, devletin finans sektöründeki geniş kontrolü ve yatırımcıların öncelikli sektörlerle yönelmeye (ve siyasi olarak istenmeyen sektörlerden uzaklaşmaya) istekli olması sayesinde, yüksek teknolojiye sahip Çinli firmaların başarılı olması için bolca kaynak bulunuyor. Batılı politikacılar için çıkarılması gereken ders, makro ve mikro eğilimleri birbirine karıştırmamaktır. Çin ekonomisi genel olarak zorluklarla karşılaşsa da ekonominin küçük ama stratejik öneme sahip yüksek teknoloji sektörü, ABD için uzun vadede ciddi sorunlar oluşturmaya devam edecektir.

Çin'in GSYH büyümesi yavaşladı. 2024 yılında Çin, siyasi olarak belirlenen %5'lik reel (enflasyondan arındırılmış) büyüme hedefini tutturdu. Daha gerçekçi bir gösterge olarak, Çin'in bildirdiği nominal (enflasyondan arındırılmamış) büyüme oranı %4,2 olarak gerçekleşti. Çin'in GSYH'si, COVID-19 öncesinin altında kaldı. Hane halkının mal ve hizmet tüketimi daha da düşerken, toplam sabit varlık yatırımlarındaki büyüme adeta çöktü. Ekonomik büyümeyi ayakta tutan temel unsur ihracat oldu. 2024 yılında net ihracat, 1997 yılından bu yana büyümeye en büyük katkıyı sağladı.

2021 yılında ABD'nin GSYH'sinin %77'sine denk gelen Çin ekonomisi, geçen yıl %64'e geriledi. Birçok ekonomist, COVID-19 öncesinde Çin'in yaklaşık on yıl içinde ABD'yi

gececeğini öngörüyordu. Ancak yeni tahminlere göre Çin'in, ABD GSYH'sine ancak 2040'larda ulaşabileceği düşünülüyor.

Otomotiv sektörüne bakıldığında otomobil, parça, motor ve elektrikli araç bataryası üretimi, 2020 yılında ulusal katma değerin %1,7'sini oluşturdu. Hızla büyüyen elektrikli araç pazarı sayesinde toplam otomobil satışları, beş yıldır üst üste GSYH'nin %3,7'sine denk geliyor. Ancak otomotiv sektörü, ekonomi içindeki payı açısından beş yıl öncesine göre pek de büyümemiştir.

Çin ekonomisi ve yüksek teknoloji sektörleri hala birbiriyle bağlantılıdır. Daha güçlü bir ekonomi, artan talep, daha yüksek kârlar, daha fazla Ar-Ge yatırımı, teknoloji-sanayi politikaları için daha büyük kaynaklar ve yapay zekâ gibi yeni sektörlerde daha fazla şirket anlamına geliyor. Gayrimenkul piyasasında istikrar belirtileri ve Pekin'in iç tüketimi destekleme vaatleriyle birlikte, Çin ekonomisi bu yıl biraz daha iyi görünebilir. Ancak, genel ekonomik büyüme zayıf kalsa ve birçok Çinli firma zorlanmaya devam etse bile, merkezi ve yerel yönetimler yüksek teknoloji sektörlerine ve DeepSeek gibi yükselen yıldızlara destek vermeyi sürdürecektir.

Kaynak: Zhu Haipeng

Erişim: <https://www.rand.org/pubs/commentary/2025/02/focus-on-the-new-economy-not-the-old-why-chinas-economic.html>

Anahtar Kelimeler: Makroekonomi, Rekabet, Teknoloji, Otomotiv, Çin.

7. BRICS'in ASEAN'da Genişlemesi ve Endonezya'nın Katılımı / Indian Council of World Affairs (Hindistan)

Endonezya'nın BRICS'e tam üye olarak katılmasıyla birlikte grup, dünyanın en dinamik ve hızla büyüyen bölgelerinden biri olan Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği (ASEAN) bölgesine genişlemiş oldu. Endonezya, 6 Ocak 2025 tarihinde Brezilya'nın dönem başkanlığı altında BRICS'e tam üye oldu. Başlangıçta dört ülkeden oluşan BRICS, artık Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin, Güney Afrika, Suudi Arabistan, Mısır, Birleşik Arap Emirlikleri, Etiyopya, İran ve Endonezya olmak üzere on bir yükselen ekonomiyi içeren çok taraflı bir gruba dönüştü.

Endonezya'nın BRICS'e katılımı, kıtalar, bölgeler, siyasi sistemler, ekonomiler ve kültürler açısından BRICS'in sahip olduğu çeşitliliği daha da zenginleştirmekte. Ülke, Güneydoğu Asya'nın en büyük ekonomisi ve en kalabalık nüfusuna sahip ülkesidir. Endonezya'nın BRICS'e dahil edilmesi, "ASEAN merkezçiliği"nin tanınması olarak değerlendirilebilir. Bu, ASEAN'ın bölgesel entegrasyon ilkesinin ve bölgenin karşı karşıya olduğu karmaşık jeopolitik ve jeoekonomik zorluklarla başa çıkma kapasitesinin güçlendirilmesi anlamına gelmektedir.

Endonezya'nın BRICS politikası, küresel yönetim kurumlarının reformunu desteklemek ve Küresel Güney iş birliğini derinleştirmeye katkıda bulunmak suretiyle grubun temel hedefleriyle uyum içindedir. Ülke, BRICS'e katılarak Başkan Prabowo Subianto'nun mevcut GSYH büyümesini %5 tahmininden %8'e çıkarma hedefini desteklemeyi amaçlamaktadır. Bu üyelik, yeni ekonomik fırsatlar oluşturacak ve Endonezya'nın küresel etkisini güçlendirecektir.

BRICS Plus, küresel çapta ülkelerin %28'i ile ortaklık ilişkisi içindedir ve bu durum Endonezya'nın çok taraflı ticaret, altyapı finansmanı ve teknolojik iş birliğine daha etkin katılımını mümkün kılmaktadır. Hindistan ve Çin, halihazırda BRICS içinde palm yağı için en büyük ithalatçılar arasındadır. Endonezya, aynı zamanda dünyanın en büyük termal kömür ihracatçısıdır ve avantajlı ticaret koşulları, bu konumunu daha da güçlendirebilir.

BRICS'in gelişmekte olan ülkeler için cazip olmasının en kritik faktörlerinden birisi, Küresel Güney ülkelerinin ortak kalkınma sorunlarını ele almaya odaklanması ve bu konuda kararlılıkla hareket etmesidir. BRICS'in artan etkisi, Kazan Zirvesi'ne 33 ülke ve

altı uluslararası kuruluşun katılımıyla görülebilir. Buna ek olarak, 30 ülke BRICS'e katılma ilgisini resmen beyan etmiştir. IMF ve Dünya Bankası gibi resmi çok taraflı kurumların kapsayıcı ve temsil gücü eksikliği, BRICS Plus gibi gayri resmi forumların ortaya çıkışını teşvik etmiştir. ASEAN ülkeleri, jeopolitik zorluklarla dolu karmaşık bir bölgede "resmen gayri resmi" iş birlikleri geliştirme konusunda geniş deneyime sahiptir.

Erişim: https://www.icwa.in/show_content.php?lang=1&level=1&ls_id=12480&lid=7624

Anahtar Kelimeler: ASEAN, BRICS, Uluslararası ilişkiler, Küresel Güney.

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org

B. POLİTİKA

1. Almanya'da Aşırı Sağın Yükselişi / Council on Foreign Relations (ABD)

Friedrich Merz, merkez sağ ittifakı ile merkez sol Sosyal Demokratlar arasında bir koalisyon kurmaya hazırlanıyor. Ancak Almanya, güçlenmiş bir aşırı sağın oluşturduğu siyasi bir belirsizlikle karşı karşıyadır. Ülkedeki seçim, Avrupa'nın en büyük ekonomisinin ciddi zorluklarla ve Avrupa güvenliği konusundaki kriz diplomasisiyle mücadele ettiği bir döneme denk geliyor.

23 Şubat seçimlerinde merkez sağ ittifak, yani Hristiyan Demokrat Birlik (CDU) ve onun kardeş partisi Hristiyan Sosyal Birlik (CSU) birinci olsa da aşırı sağcı Almanya için Alternatif (AfD) partisinin aldığı %20,8'lik oy oranı, partinin 12 yıllık tarihindeki en iyi seçim performansı ve Nazi Almanya'sının İkinci Dünya Savaşı'nda yenilgiye uğramasından beri aşırı sağın elde ettiği en büyük başarı oldu.

Oyların %28,5'ini alan CDU, Merz'in başbakanlığında bir sonraki Alman hükümetine muhtemelen liderlik edecek. Merz, CDU'yu sağa kaydırarak AfD'nin cazibesini zayıflatmaya çalıştı ve parlamentoda daha katı bir iltica politikası için AfD'nin oylarını kabul etti. Ancak, AfD ile herhangi bir koalisyon ihtimalini defalarca reddetti. Merz, SPD ve Yeşiller ile koalisyon görüşmelerine açık olduğunu belirtirken, Die Linke ve AfD'yi dışladı. Artık daha güçlü ve göz ardı edilmesi zor olan AfD, muhtemelen bir sonraki hükümete karşı daha kışkırtıcı bir muhalefet yürütecek.

Buna rağmen, AfD'nin etkileyici seçim performansı ve Elon Musk gibi ABD'li siyasi figürlerden gelen destek, Avrupa'daki aşırı sağ partilere, özellikle de Fransa'da Marine Le Pen'in Ulusal Birlik Partisi'ne hız kazandıracaktır. Yeni hükümet, göç politikaları, yaşam maliyeti krizleri ve durgun ekonomi gibi konulara etkili çözümler üretemezse, AfD'ye olan desteğin daha da artması muhtemeldir.

Ülke ekonomisi; Çin'den gelen ucuz mallarla rekabet, Rusya'nın Ukrayna'yı işgali sonrası artan enerji fiyatları ve COVID-19 pandemisinin oluşturduğu etkiler nedeniyle ciddi bir krizle karşı karşıya. Merz, enerji fiyatlarını düşürme, şirket vergilerini azaltma ve inovasyonu teşvik etme sözü verdi. SPD ve muhafazakârlar, savunma ve inovasyon

alanlarında daha fazla yatırım yapılmasını sağlamak için Almanya'daki borç freni (debt brake) mekanizmasında reform yapmaya sıcak bakıyor. Ancak, anayasayı değiştirmek için gereken üçte iki çoğunluğu elde edemedikleri için, Yeşiller ve muhtemelen sol görüşlü Die Linke ile anlaşmaya varmaları gerekecek.

NATO ve Avrupa Birliği'nin güçlü bir destekçisi olan Friedrich Merz, Brüksel'de olumlu bir şekilde karşılanacaktır. Fransa ve Polonya ile yürütülen siyasi iş birliği çerçevesi olan "Weimar Üçgeni"nin liderliğini ve uyumunu güçlendirmeyi hedefliyor. Öte yandan, Merz, Trump yönetimiyle de çalışmayı hedefliyor ve seleflerine kıyasla bu konuda daha avantajlı bir konumda. Kültürel olarak muhafazakâr ve serbest piyasa yanlısı olan Merz, özellikle fosil yakıt politikaları ve göçü sıkılaştırma konularında Trump ile ortak noktalar bulabilir. Transatlantik ortaklığa güçlü bir şekilde inanan Merz, daha iddialı bir Alman dış politikası yürütmeyi ve Çin'e karşı daha sert bir tutum benimsemeyi amaçlıyor. Bu unsurlar, onu Trump yönetimi için kabul edilebilir bir muhatap haline getirebilir.

Kaynak: Teresa Kroeger

Erişim: <https://www.cfr.org/expert-brief/germanys-governance-test-after-far-right-electoral-surge>

Anahtar Kelimeler: Almanya, Avrupa Birliği, Seçim.

2. Rusya BDT'yi Kolektif Güvenliğe İtiyor / Observer Research Foundation (Hindistan)

Moskova, Bağımsız Devletler Topluluğu'nda (BDT) güvenlik konusunu güçlendirmek ve iş birliğini artırmak amacıyla ortak bir hava savunma sistemi kurulmasını önerdi. 2024 yılı aralık ayında Moskova'da düzenlenen BDT Hükümet Başkanları Konseyi toplantısında tüm üye ülkeler, savunma bakanlarının denetiminde yürütülecek bu ortak girişim için fon tahsis edilmesi konusunda anlaştı.

Bu girişim, Moskova'nın eski Sovyet coğrafyasındaki jeostratejik etkisini sürdürmeye yönelik genel stratejisinin bir parçası olarak değerlendiriyor. Özellikle Rusya-Ukrayna Savaşı'nın devam ettiği bir dönemde, Batı'nın bölgedeki etkisini artırma çabalarına karşı bir hamle niteliği taşıyor.

BDT, 1991 yılında eski Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından ticaret, siyasi ve güvenlik alanlarında iş birliğini kolaylaştırmak amacıyla kuruldu. 1993 yılında kabul edilen faaliyet tüzüğü, dünya barışı ve güvenliğini sağlamak amacıyla nükleer silahların azaltılması ve tam silahsızlanma yoluyla üye ülkelerin ilkelerini, haklarını ve yükümlülüklerini belirledi.

1999 yılında Kazakistan, Belarus, Kırgızistan, Ermenistan, Tacikistan ve Rusya Toplu Güvenlik Anlaşması'nı antlaşmayı beş yıl daha yeniledi; ancak Gürcistan, Özbekistan ve Azerbaycan antlaşmayı imzalamayı reddederek KGA'dan (Kolektif Güvenlik Anlaşması) ayrıldı. 2002 yılında KGA, resmi olarak Kolektif Güvenlik Antlaşması Örgütü (KGAÖ) adını aldı. KGAÖ, herhangi bir üye devlete yönelik saldırıyı tüm üyelere yapılmış bir saldırı olarak değerlendirme kararı aldı.

Rusya, Taliban'ın Afganistan'ı ele geçirmesinin ardından Tacikistan'da 6.000 askeri personel bulundurdu. KGAÖ, 2022 yılında Kazakistan'da düzenlenen ortak askeri operasyonlarla etkisini artırdı. Ermenistan, 2023 KGAÖ zirvesini boykot etti, Azerbaycan, Türkiye ile bağlarını güçlendirdi. Rusya'nın Ukrayna'ya odaklanması, Azerbaycan-Ermenistan çatışması dahil, eski Sovyet coğrafyasında istikrarsızlığa sebep oldu. Rusya'nın savunma tedarikinin azalması, komşu ülkeleri Türkiye, Hindistan ve Çin gibi alternatif silah tedarikçilerine yöneltti.

Öte yandan, Ukrayna Savaşı sonrası Batı yaptırımları, Moskova'yı ticaret ve pazarlar açısından komşularına bağımlı hâle getirdi. Orta Asya'daki birçok BDT ülkesi, gaz ve petrol ihracatı için Rusya'ya bağımlı olan ticaret yollarına ve altyapıya dayanıyor. Moskova, Çin'i Avrupa'ya BDT üzerinden bağlayan ve Rusya'nın ticaret yollarını çeşitlendiren Orta Koridor projesine karşı endişeli. 2024 yılının ilk on ayında, Rusya'nın BDT üye ülkeleriyle ticareti %10 artarak 93 milyar doları aştı ve işlemlerin %85'i ulusal para birimleri üzerinden gerçekleştirildi.

Moskova, özellikle NATO ve ABD'yi BDT bölgesinde jeopolitik ve jeoekonomik tehdit olarak görüyor. Bölgesel jeopolitik ve güvenlik meselelerinde stratejik ağırlığını koruyabilmek için, üye ülkeler arasında askeri iş birliğini artırmayı amaçlayan ortak bir savunma sisteminin önemini vurgulamaya devam ediyor. Ancak, üye devletler arasındaki çeşitli çıkar çatışmaları ve ikili anlaşmazlıklar, dış baskılarla birleşerek, bölgesel güçlerin ve NATO'nun Rus hâkimiyetini sürekli olarak sorgulamasına imkân tanıyor. Rusya öncülüğündeki bu girişimlerin başarısı, koalisyon içindeki iç bölünmeleri ve çatışmaları aşma kapasitesine bağlı olacak.

Kaynak: Getty

Erişim: <https://www.orfonline.org/expert-speak/russia-pushes-cis-towards-collective-security>

Anahtar Kelimeler: Rusya, BDT, Savunma, NATO.

3. Hindistan, Bangladeş, Çin ve Yeni Bölgesel Düzen / Centre for Aerospace and Security Studies (Pakistan)

Bir zamanlar Hindistan'ın bölgedeki kilit müttefiki olarak görülen Bangladeş, Hindistan'ın baskıcı dış politikası nedeniyle uzaklaşıyor. Hindistan'ın dostane olmayan tutumu, ülkenin bölgesel etkisine büyük darbe vuruyor. Hindistan'a en bağımlı devletler bile artık bölge içinde ve ötesinde alternatifler arıyor. Bölgedeki ülkeler giderek Çin'e yönelirken, Hindistan'ın kendini bölgesel lider olarak algılamasındaki çelişkiler daha belirgin hale geliyor.

Hindistan'ın Güney Asya'daki liderlik iddiası, tarihsel ve kültürel perspektiflere dayalı olup, dış politikasına da yansıyor. Ancak, bölgedeki diğer devletler bu görüşü paylaşmıyor; Hindistan'ı baskıcı, ataerkil ve egemenliklerine saygısız bir güç olarak görüyorlar.

Şeyh Hasina, uzun süre Hindistan'ın müttefiki olarak kalmış olsa da geçen yıl ağustos ayında bir halk ayaklanmasıyla iktidardan uzaklaştırıldı. Bunun sonucu olarak Hindistan ile Bangladeş'in yeni geçici yönetimi arasındaki diplomatik ilişkiler hızla bozuldu ve yıllar içinde inşa edilen ikili ilişkiler birkaç ay içinde tamamen farklı bir yöne evrildi. Hasina, son seçimleri kazanarak dördüncü kez başbakanlık görevine gelse de meşruiyeti sorgulanmaya devam etti. Dakka'da anti-Hasina protestocuları, hükümete duydukları güvensizliği göstermek amacıyla "India Out" sloganları attılar.

India Out protestoları bir yıl önce Maldivler'de de gerçekleşmişti ve bu durum Muhammed Muizzu hükümetinin önünü açtı. Muizzu iktidara geldikten sonra Delhi ile ilişkileri yeniden dengelemek için adımlar atmış olsa da politikaları ağırlıklı olarak bağımsız bir çizgide ilerledi. Aynı zamanda Çin ile ikili ilişkileri güçlendirmek amacıyla önemli savunma ve ekonomik anlaşmalar imzaladı. Çin ve Nepal arasındaki son diplomatik gelişmeler de Delhi'de endişelere yol açtı.

Çin'in bölgedeki artan etkisi, Güney Asya'nın çağdaş jeopolitiğinde önemli bir rol oynuyor. Pekin'in Güney Asya'daki küçük ülkelerle yaklaşması, Delhi'yi bölgesel güç ve nüfuz mücadelesine sürüklüyor. Hindistan'ın ekonomik ilerlemesi, komşu ülkelerle daha güçlü bağlar kuramaması nedeniyle gölgede kalırken, bu boşluk Çin'in Güney Asya ülkeleriyle kurduğu stratejik iş birlikleriyle giderek doluyor.

Komşu devletlerle çözülemeyen ikili sorunlar da küçük Güney Asya ülkelerinin Hindistan'ın etki alanından uzaklaşmasında rol oynuyor. Bangladeş gibi ülkelerle uzun süredir devam eden sınır ve toprak anlaşmazlıkları ile bu tür ihtilafları çözmeye yönelik ilgisizlik, mevcut güvensizlik ve jeopolitik rekabet çıkmazını daha da derinleştiriyor.

Kaynak: CASS

Erişim: <https://casstt.com/indias-regional-setbacks-bangladesh-china-and-the-new-regional-order/>

Anahtar Kelimeler: Hindistan, Çin, Bangladeş, Dış Politika.

4. Rusya'nın Karadeniz Hakimiyeti Sürüyor / Belfer Center for Science and International Affairs (ABD)

Yaklaşık 80 yıl önce, Amerikalı deniz subayı ve Başkan Franklin D. Roosevelt ile Harry S. Truman'ın danışmanı George McKee Elsey, ABD Başkanı'na Sovyetler Birliği'nin Karadeniz üzerinde tam hakimiyet kurmayı hedeflediği konusunda uyarıda bulunmuştu. Bu uyarıdan onlarca yıl sonra 2016 yılı mayıs ayında Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan benzer endişeleri dile getirerek "Karadeniz neredeyse bir Rus gölü haline geldi" uyarısında bulunmuş ve NATO'yu önlemler almaya çağırmıştı. Rusya'nın Karadeniz'e yönelik stratejik hedefleri yalnızca Sovyetler dönemine veya sonrasına özgü değildi.

Sıcak denizlere erişimi ve Karadeniz üzerindeki kontrolü, Akdeniz'e açılan kapı olarak görmüş ve bu hedefi Çarlık, Sovyet ve modern dönemlere de sürdürmüştür. Moskova'nın hedefleri onlarca yıl öncesine dayansa da Ukrayna'nın deniz direnişi, NATO'nun müdahil olması, Türkiye'nin bölgesel etkisi ve Karadeniz'de ekonomik nüfuzunu genişletmeye çalışan Çin'in varlığı nedeniyle hakimiyeti hâlâ tartışmalıdır.

Rusya'nın bölge üzerinde kontrolünü kademeli olarak pekiştirmesi, belirli askeri hamleler üzerinden izlenebilir:

1992-1993 Abhazya Savaşı

Sovyetler sonrası ilk büyük savaş olan Abhazya Savaşı, Rusya'nın Karadeniz üzerindeki nüfuzunu artırma stratejisine dair erken bir işaret verdi. 250.000'den fazla Gürcü'nün etnik temizliğe uğramasına ve stratejik bir kıyı bölgesi üzerindeki Rus destekli kontrolün sağlanmasına neden oldu.

2008 Rusya-Gürcistan Savaşı

Rusya, 2008'de Gürcistan'ı işgal ederek Abhazya ve Güney Osetya'yı (Gürcistan'ın %20'sini) fiilen ilhak etti. Moskova, Abhazya'nın bağımsızlığını resmen tanıdı ve bölgeye kalıcı askeri birlikler konuşlandırarak Karadeniz'deki nüfuzunu daha da pekiştirdi.

2014 Kırım'ın İlhakı

Rusya, Kırım'ı ele geçirerek Karadeniz'deki deniz gücünü büyük ölçüde artırdı; savaş gemileri, uçaklar, hava savunma sistemleri ve gemisavar füzeler konuşlandırarak yarımada'yı adeta ağır tahkim edilmiş bir askeri üsse dönüştürdü.

2022 Ukrayna'ya Yönelik Tam Kapsamlı İşgal

Moskova, Ukrayna'nın kritik limanlarını ele geçirerek ve deniz ablukaları uygulayarak ülkenin deniz ticaretini felce uğrattı. Bu hamle, NATO'ya açık bir mesaj niteliğindeydi: Karadeniz giderek daha fazla Rusya'nın hakimiyeti altına giriyordu.

Rusya'nın Karadeniz'deki hedefleri uzun süredir belgelenmiş olsa da Çin'in bu bölgede ekonomik nüfuz kazanma çabaları daha yeni bir gelişme olarak öne çıkıyor. Pekin, altyapı ve ticaret yollarına yatırım yapmaya çalışıyor. 29 Mayıs 2024'te Gürcistan hükümeti, bir Çin-Singapur konsorsiyumunun Karadeniz'in batısındaki Anaklia Limanı'nda %49 hisse

alacağını duyurdu. Moskova, askeri saldırganlık, zorlayıcı ekonomik taktikler ve Çin gibi otoriter devletlerle stratejik ortaklıklar yoluyla bölgedeki hakimiyetini pekiştirmeye devam ediyor. ABD, bu hedefleri dengeleyecek mi, yoksa tarihin tekerrür etmesine izin mi verecek?

Kaynak: Khalil Hamra

Erişim: <https://www.belfercenter.org/research-analysis/russias-black-sea-grip-endures-china-slips-us-watching>

Anahtar Kelimeler: NATO, Güvenlik, Karadeniz, Rusya, Türkiye.

5. Trump Avrupa'yı Neden Görmezden Geliyor? / European Council on Foreign Relations (Almanya)

Başkan Donald Trump, ABD'nin Rusya ve potansiyel olarak Ukrayna ile müzakerelere başlayacağını duyurdu. Avrupalılar, Washington' onları dışladığı için öfkeleni ve AB Yüksek Temsilcisi Kaja Kallas, "Avrupa masada olmadan hiçbir barış anlaşması yapılamaz" dedi. Trump ve ekibi, müzakerelerde Avrupalılara ihtiyaçları olmadığını düşündüler ve bu yüzden onları davet etmediler.

Avrupa, Ukrayna'ya verecek güvenlik garantileri, ülkenin yeniden inşası için parası ve Rusya'ya uygulayacak ya da kaldıracak yaptırımları olduğunu vurguluyor. Hatta İngilizler ve Fransızlar ateşkes ya da çözüm için sahaya sürebilecekleri birlikleri olduğunu da söylüyor. Bunlar gerçekten Avrupa'nın varlığını kanıtlıyor ancak Avrupalıların jeopolitik önem oluşturmak için sadece varlıklarının yeterli olmadığını anlamaları gerekiyor.

Avrupa'nın bölünmüşlüğü ve ABD'ye olan bağımlılığı, Avrupa ülkelerinin ABD ve Rusya arasındaki görüşmelerden ne çıkarsa çıksın büyük ölçüde kabul edeceği anlamına geliyor. Hatta muhtemelen yeniden yapılandırma parası, güvenlik garantileri ve yaptırımların hafifletilmesi yoluyla politikaya katkıda bulunacaklardır.

Avrupalılar, ABD politikaları hakkında şikâyet edebilir ve yakınabilirler, ancak güvenlik ve artık enerji konusunda ABD'ye olan derin bağımlılıkları, her türlü politikayı kabul etmekten ve hatta buna katkı sağlamaktan başka pek bir seçenekleri olmadığını gösteriyor. Sonuçta, Avrupalılar neden Amerikalıların onları dışladığını sormayı bırakmalı ve masaya dahil edilmek için neden gerekli olduklarını göstermelidirler.

Kaynak: Freddie Everett

Erişim: <https://ecfr.eu/article/letter-from-washington-why-trump-ignores-europe/>

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Strateji, ABD, Rusya.

6. ABD, AB ve İngiltere İyileşmeyi Engelleyen Suriye Yaptırımlarını Kaldırmalı / Human Right Watch (ABD)

ABD, AB, Birleşik Krallık ve diğer ülkeler tarafından uygulanan geniş kapsamlı yaptırımlar, Suriye'deki temel hizmetlerin yeniden sağlanmasını engelliyor. Beşar Esad'ın eski hükümetine uygulanan yaptırımlar, hükümetin çökmesine rağmen hâlâ devam ediyor ve kaldırılmasına yönelik net, ölçülebilir koşullar bulunmuyor. Yaptırımlar, Suriye'deki yeniden inşa çabalarını engelliyor ve milyonlarca Suriyelinin, elektrik ve yeterli yaşam standardı gibi temel haklara erişim sağlamakta yaşadığı zorlukları daha da kötüleştiriyor.

On üç yıl süren çatışma Suriye'nin altyapısını büyük oranda harabe haline getirdi. Suriyelilerin %90'ından fazlası yoksulluk sınırının altında yaşıyor, en az 13 milyon kişi - nüfusun yarısından fazlası- yeterli ve kaliteli gıda temin edemiyor veya alamıyor. Suriye genelinde en az 16,5 milyon kişi, temel ihtiyaçlarını karşılamak için bir tür insani yardıma ihtiyaç duyuyor. Yaptırım uygulayan taraflar, temel haklara erişimi engelleyen yaptırımları kaldırarak Suriyelilerin refahını önceliklendirmelidir.

Suriye, 45 yılı aşkın süredir uluslararası yaptırımlara tabidir. 2011 yılından beri ABD, Avrupa Birliği, Birleşik Krallık ve diğerleri, önceki hükümetin savaş suçları ve insan hakları ihlalleri nedeniyle Suriye hükümetine, yetkililerine ve kurumlarına daha sert yaptırımlar uyguladı. Suriye'de faaliyet gösteren ve terörist organizasyon olarak tanımlanan bazı silahlı gruplar, Heyet Tahrir Şam (HTŞ) dahil, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi tarafından uygulanan terörle mücadele önlemlerine tabidir. Bu önlemler, onlara doğrudan veya dolaylı olarak fon, varlık ve ekonomik kaynak sağlanmasını yasaklamaktadır.

ABD, Suriye ile yapılan hemen hemen tüm ticaret ve finansal işlemleri yasaklayan en ağır önlemleri uygulamaktadır. AB yaptırımları, Suriye ham petrolünün alımını yasaklamaya, yatırımları kısıtlamaya ve Suriye bankalarının AB finansal sistemlerine erişimini sınırlamaya odaklanmaktadır. AB yaptırımları ayrıca, iç baskı için kullanılabilecek malların ve teknolojilerin satışını, teminini, transferini veya ihracatını engellemektedir.

Suriye'nin yeniden yapılanma ihtiyaçlarının, altyapı, temel hizmetler ve ekonomik toparlanmayı kapsayarak 250 milyar ABD dolarını aşması bekleniyor. Yıllardır uygulanan geniş çaplı sektör yaptırımları, Suriye'nin ekonomik krizini derinleştirerek enflasyonu

artırmış, temel tüketim mallarını tüketmiş ve insani yardım muafiyetlerinin yetersiz kaldığı karmaşık finansal ve ticari engeller oluşturmuştur.

Kaynak: Getty

Erişim: <https://www.hrw.org/news/2025/02/18/us-eu-uk-lift-syria-sanctions-hindering-recovery>

Anahtar Kelimeler: Suriye, Savaş, Yaptırım, İnsan Hakları.

7. Trump ve Zelenski Arasında Ukrayna Savaşı Gerginliği / TIME (ABD)

Zelenski ile Trump arasındaki ilişkiler, Şubat sonunda hızla kötüleşti. Zelenski, Trump'ın Rus dezenformasyonu etkisinde olduğunu söylerken, Trump da Zelenski'yi "seçimsiz bir diktatör" olarak nitelendirdi. Zelenski, Trump ekibinin "daha dürüst" olmasını istediğini belirterek, Trump'ın bir gün önce yaptığı çarpıcı iddialara ilk yanıtını verdi. Bu karşılıklı sert açıklamalar, son yıllarda Trump'ın döneminde sıkı müttefik olan iki ülkenin liderleri arasındaki çarpıcı bir gerilime neden oldu.

Eski Başkan Joe Biden, döneminde Ukrayna'ya işgale karşı koyabilmesi için kritik askeri yardımlar sağlamış ve siyasi gücünü kullanarak Ukrayna'yı savunup Rusya'yı küresel arenada izole etmeye çalışmıştı. Ancak Trump yönetimi farklı bir rota çizmeye başladı.

Trump, Zelenski'yi "mütevazı derecede başarılı bir komedyen" olarak nitelendirerek, "ABD'yi 350 milyar dolar harcamaya, kazanılamayacak ve aslında hiç başlamaması gereken bir savaşa dahil etmeye ikna etti ancak bu savaş ABD ve Trump olmadan, asla çözülmeyecek bir savaş" ifadelerini kullandı. Ayrıca Zelenski'ye hızlı hareket etmesini, yoksa ortada bir ülkesi kalmayacağını söyledi.

Bu sırada Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Trump ile görüşmek istediğini açıkladı. Putin, Suudi Arabistan'ın başkenti Riyad'da gerçekleşen üst düzey Rus ve ABD yetkilileri arasındaki görüşmeleri "oldukça olumlu" olarak nitelendirdi ve "Salı günü yapılan görüşmelerin amacı ve konusu Rusya-ABD ilişkilerinin yeniden inşasıydı" dedi. Almanya Başbakanı Olaf Scholz, Zelenski'nin demokratik meşruiyetini inkâr etmenin "yanlış ve tehlikeli" olduğunu söyledi. Almanya, ABD'den sonra Ukrayna'ya en fazla silah desteği sağlayan ikinci ülke konumunda.

İngiltere'deki ana muhalefet partisi lideri Kemi Badenoch da Zelenski'yi savunanlar arasına katıldı. Badenoch "Başkan Zelenski bir diktatör değil. O, Ukrayna'nın demokratik yollarla seçilmiş lideridir ve Putin'in yasa dışı işgaline cesurca karşı koymuştur." ifadelerini kullandı.

Kaynak: Alejandro Martinez Velez

Zelenski, çarşamba günü ABD'nin Ukrayna ve Rusya Özel Temsilcisi Keith Kellogg ile bir araya gelmeden önce sert açıklamalarda bulundu. Bu görüşme, Trump yönetiminin son dönemde hız verdiği diplomatik girişimlerin bir parçası olarak gerçekleşti. Zelenski

ayrıca, Ukrayna'ya yapılan yardımların %90'ının ABD'den geldiği yönündeki iddialara da yanıt verdi. Bu iddiayı "hikâye" olarak nitelendiren Zelenski, Ukrayna'daki silahların yaklaşık %34'ünün ülke içinde üretildiğini ve desteklerin %30'dan fazlasının Avrupa'dan geldiğini vurguladı.

Rus devlet televizyonları ve diğer devlet kontrolündeki medya organları, Trump'ın Zelenski'ye soğuk tavrını büyük bir memnuniyetle karşıladı. Rus devlet kanalı Rossiya ana haber bülteninde "Trump, Zelenski'ye duyduğu rahatsızlığı artık gizleme gereği bile duymuyor," dedi. Amerikalı yetkililer, Ukrayna'nın olası bir barış anlaşmasının ardından NATO'ya katılma umutlarının gerçekleşmeyeceği mesajını verdi. Zelenski, herhangi bir anlaşmanın ancak ABD'nin Rusya'yı caydıracak güvenlik taahhütleri vermesi halinde mümkün olacağını söyledi.

Erişim: <https://time.com/7259279/trump-living-in-russian-disinformation-space-says-zelensky-ukraine/>

Anahtar Kelimeler: Politika, Rusya-Ukrayna, NATO, Trump, Zelenski .

8. Avrupa'nın, ABD Olmadan Rusya'ya Karşı Kendini Savunabilmesi için 300.000 Asker Seferber Etmesi Gerekıyor / KIEL Institute for the World Economy (Almanya)

Bruegel ve KIEL Enstitüleri tarafından yapılan analizlere göre, AB'nin ABD desteği olmadan Rusya'ya karşı kendini savunabilmesi ve etkili bir şekilde cevap verebilmesi için yılda yaklaşık 250 milyar avroluk önemli savunma harcamaları yapması gerekiyor. Uzmanlar, Avrupa'nın toplam 300.000 askerden oluşacak yaklaşık 50 ek tugay konuşlandırması gerekeceğini düşünüyor. Ayrıca bu süreçte en az 1.400 yeni ana muharebe tankı ve 2.000 piyade savaş aracı gerekmekte olup, bu miktar ise tüm Alman, Fransız, İtalyan ve İngiliz kara kuvvetlerindeki stokları aşmaktadır.

Uzmanlar, tahmin edilen savunma harcamasının AB'nin yıllık GSYH'sinin %1,5'ine denk geldiğini ifade ediyor. Rusya, Ukrayna savaşında önemli kayıplar verse de askeri kapasitesi önemli ölçüde artırarak 2022 seviyesinin üzerinde bir güç ile Ukrayna'daki savaşını sürdürüyor. 2024 yılının sonu itibarıyla Ukrayna'daki Rus asker sayısı yaklaşık

700.000 olmuştur. Ayrıca, 2024 yılında 1.550 yeni tank ve 5.700 yeni zırhlı araç üretilirken bu miktar 2022 yılına kıyasla sırasıyla %220 ve %150'lik bir artışa denk geliyor.

Uzmanlar, önümüzdeki üç ila on yıl arasında Rusya'nın askerî açıdan iyice güçlenerek Avrupa ülkelerine saldırarak bir pozisyona geleceğini iddia ediyor. Rusya'nın Ukrayna'da zafer kazanamadığı takdirde saldırgan tavırlarının giderek artacağı ve Avrupa'ya sıçrayabileceğini ifade ediyor. İhtimaller söz konusu olunca AB'nin acil olarak GSYH'nin %2'sine denk gelen savunma harcamalarını %3,5 ile %4'e yükseltmesi gerektiği belirtiliyor.

Kaynak: Roibu

Erişim: <https://www.ifw-kiel.de/publications/news/europe-would-have-to-mobilize-300000-soldiers-to-defend-itself-against-russia-without-the-usa/>

Anahtar Kelimeler: AB, Savunma, Silahlanma, Askeri Güç.

C. ÇEVRE

1. COP29 ve Ötesi: Çin İklim Liderliğine Hazır mı? / Association For International Affairs (Çekya)

COP29 (Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı), gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasındaki derin ayrılıklara rağmen, Çin'in küresel iklim mücadelesinde öne çıktığı bir platform oldu. Çin hem iklim finansmanı müzakerelerinde hem de emisyon azaltma taahhütlerinde kilit bir rol oynadı. Özellikle ABD'nin Paris Anlaşması'ndan çekilmesi göz önüne alındığında, Çin'in liderliği daha da önem kazandı.

Çin'in İklim Eylemleri: Yurtiçi ve Uluslararası Adımlar

- Çin, 2024 yılının ilk yarısında yeni kömür santrali projelerinin onayını %83 azalttı ve karbon emisyonlarındaki artış hızı yavaşladı.
- Temiz enerji, 2024 yılı mayıs ayında Çin'in elektrik üretiminin %40'ını oluşturdu ve 2030 hedefi olan 1.200 GW rüzgâr ve güneş kapasitesine altı yıl erken ulaşıldı.
- Çin, Kuşak ve Yol Girişimi kapsamında yeni kömür santralleri inşa etmeyi durdurma ve yenilenebilir enerjiye yatırım yapma taahhüdünde bulundu.

COP29'da, iklim finansmanı ve gelişmekte olan ülkelere destek olarak, gelişmiş ülkelerin 2035 yılına kadar yıllık 300 milyar dolar iklim finansmanı sağlaması kararlaştırıldı. Çin, gelişmiş ülkelerin finansal sorumluluklarını vurgularken, kendisi de 2016 yılından bu yana gelişmekte olan ülkelere 24,5 milyar dolar iklim finansmanı sağladığını açıkladı. 2030 yılına kadar karbon emisyonlarını zirveye çıkarma ve 2060 yılına kadar karbon nötr olma hedeflerini teyit etti. ABD'nin iklim müzakerelerinden çekilmesiyle, Çin ve AB arasındaki iş birliği öne çıktı.

Çin'in Küresel İklim Liderliği Potansiyeli: Çin, "ekolojik medeniyet" felsefesi doğrultusunda çevre koruma ve ekonomik kalkınma arasındaki dengeyi sağlamayı hedefliyor. COP29, Çin'in küresel iklim eylemlerinde daha iddialı bir liderlik rolü üstlenebileceğinin sinyallerini verdi. Böylelikle, Çin hem yurtiçinde temiz enerjiye yaptığı

yatırımlarla hem de uluslararası iklim müzakerelerindeki aktif rolüyle küresel iklim liderliğine aday görünüyor. Ancak, tarihsel emisyonları ve gelişmekte olan ülke statüsü nedeniyle finansal sorumluluklar konusunda tartışmalar devam ediyor. ABD'nin iklim politikalarındaki belirsizlik, Çin'in liderlik rolünü daha da önemli hale getiriyor.

Kaynak: AMO

Erişim: <https://www.amo.cz/en/china-observers-in-central-and-eastern-europe-choice-en/cop29-and-beyond-is-china-holding-the-trump-card/>

Anahtar Kelimeler: COP29, İklim değişikliği, İklim Diplomasisi.

2. Yapay Zekâ, Veri Merkezleri ve Enerji Talebi / Institut Français Des Relations Internationales (Fransa)

Küresel elektrik tüketiminde bilgi ve iletişim teknolojilerinin payı %9 olurken, veri merkezlerinin payı %1-1,3 arası, yapay zekânın ise %0,2 olduğu belirtiliyor. Gelecek dönemde bulut hizmetleri ve yapay zekâ iş yüklerinin artması ile elektrik tüketimindeki

artış trendinin devam etmesi bekleniyor. Ayrıca yapay zekânın, 2030 yılına kadar veri merkezlerinin enerji talebinin %20'sinden sorumlu olacağı ifade ediliyor.

Veri merkezlerinin elektrik talebi küresel seviyede bir patlama yaşasa bile (2030'da 1,000-2,000 TWh aralığında) klima ve endüstrilerdeki elektrik talebinin oldukça gerisinde kalıyor. Yapay zekâ yeni teknolojilerin gelişimine olanak tanıyarak sanayi ve enerji sektöründe enerjide verimlilik sağlasa da yoğun olarak kullanıldığı bölgelerde elektrik talebinin artmasına neden oluyor.

Küresel çapta mevcut olan veri merkezlerinin yarısı ABD sınırları içerisinde yer alırken, bu merkezlerin elektrik talebinin 2024 yılında %4'ten 2030 yılında %13'e yükseleceği (560 TWh) öngörülüyor. Avrupa'da ise yapay zekânın ihtiyaç duyacağı elektrik talebinin 2024 yılında görülen %2-3 seviyesinden %4-5 seviyesine yükselebileceği belirtiliyor.

Yapay zekânın gelecekteki etkileri üzerine birtakım belirsizlikler sürerken, teknolojinin dağılımını ve kullanımı engelleyecek birçok zorlukla başa çıkması gerekeceği ifade ediliyor. ABD ve Avrupa'da veri merkezlerinin artması zaten mevcut elektrik talebini karşılamada sorun yaşayan elektrik altyapısını zora sokarken, veri merkezleri ve teknolojinin gelişmesi ile bu altyapılara yönelik yatırımların artırılması ve talebin karşılanması gerektiği bildiriliyor.

Kaynak: Aerials

Günümüzde ABD ve Çin arasında devam eden ticaret savaşları ve çip teknolojisine yönelik kısıtlamalar gelecekteki yapay zekâ gelişimini ve dağılımını azaltma potansiyeli taşıyor. Büyük şirketler yenilebilir enerji, nükleer enerji ve küçük modüler reaktör yatırımlarını giderek artırıyor. Gelecekte veri merkezlerinin ABD’de konumlanmaya devam edeceği ancak ucuz ve bol elektriğin bulunduğu İskandinavya ve Fransa’da veya endüstri, finans ve vergi teşviklerinin yaygın olduğu Almanya, İrlanda ve İngiltere’de konumlanmayı tercih edeceği vurgulanıyor.

Erişim: <https://www.ifri.org/en/papers/ai-data-centers-and-energy-demand-reassessing-and-exploring-trends-0>

Anahtar Kelimeler: Enerji, Yapay Zekâ, Elektrik, Sanayi.

3. Avrupa’da Temiz Endüstriyel Dönüşüm / Bruegel (Belçika)

Avrupa Birliği, karbonsuzlaşma ile endüstriyel rekabeti birleştirmeyi hedefleyen Temiz Endüstriyel Anlaşması’nı şubat ayı sonunda teklif etmeyi planlıyor. Küresel çapta başlayan temiz enerjiye geçiş süreci temiz teknolojilerde patlama yaşanmasına neden oldu. AB’nin temiz teknoloji ticareti hemen hemen dengededir. 2024 yılında AB’nin temiz teknoloji ihracatı aylık ortalama 5 ila 6 milyar avro arasında gerçekleşirken, ithalatı ortalama 6 milyar avro civarında gerçekleşmiştir. İhracatta elektrikli araçlar, ithalatta ise hem elektrikli araçlar hem de bataryaları hakimdir.

AB, 2022 yılında başlayan Rusya-Ukrayna Savaşı’nın oluşturduğu enerji krizinden büyük oranda etkilenirken, AB’li şirketler panik halinde güneş paneli ithal etmiş ve ithalat talebi aşınca önemli miktarda stoklar oluşmuştur. Güneş paneli ithalatındaki büyüme 2022 yılı ağustos ayında 2,5 milyar avroyu aşmıştır. Enerji sorunundaki düzelmeye beraber AB’nin güneş paneli ithalat harcaması aylık 1 milyar avroya kadar gerilemiştir.

AB’nin temiz enerji teknolojilerinde en büyük iki ticaret ortağı ABD ve Çin’dir. AB’nin temiz teknoloji ithalatının büyük bir kısmı Çin’den sağlanırken, ABD ile pozitif bir ticaret dengesi vardır. Temiz enerji teknolojilerine yönelik yatırımların büyük çoğunluğu batarya ve teknolojilerine yönelik yapılırken, ABD’de son iki yılda temiz teknoloji yatırımlarının

%80'ni batarya ve teknolojilerine yapılmıştır. AB'de 2021 yılı ocak ayından günümüze pil üretim tesislerine 36 milyar avronun üzerinde yatırım yapılmıştır. AB'de 450'den fazla güneş paneli, rüzgâr türbini, ısı pompası ve pil tesisi bulunmaktadır.

Polonya ve Macaristan, AB'nin pil hücresi üretim kapasitesinin itici güçleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Polonya'nın kapasitesini büyük çoğunlukla Wroclaw yakınlarındaki LG tesisi oluştururken, Macaristan'ın kapasitesinin çoğunu Samsung SDI tesisi ve SK Group tesisleri oluşturmaktadır. AB'de çimento, çelik ve kimyasallar dahil olmak üzere ağır sanayi sektörlerinin karbondan arındırılmasına yönelik acil teknolojik ve teknik çözümlere ihtiyaç duyulmaktadır.

Kaynak: Bruegel

Çelik endüstrisinde önemli zorluklardan birisi ham çelik üretiminin karbondan arındırılmasıdır. Öncelikli çözüm yolu olarak üretim sürecinde kömür yerine hidrojenin kullanılması planlanmaktadır. Çimentoda ise üretim sürecinde kimyasalların karbondan arındırılması, karbon yakalama ve depolama süreçlerine odaklanılmaktadır.

Temiz enerjiye geçiş sürecinde diğer bir önemli husus ise istihdam olmaktadır. AB'de karbon yoğun sektörden temiz endüstriyel sektöre geçiş sürecinde istihdamın bu geçişe ayak uydurması gerektiği ifade edilmiştir. AB'de temiz teknoloji sektöründe en çok istihdam sağlayan ısı pompası sektörü olmuştur. Isı pompası sektörü 2022 yılında AB'de

400.000'den fazla istihdam gerçekleştirmiştir. Benzer şekilde güneş paneli sektörü ise 2022 yılında 346.000 kişi istihdam etmiştir.

Erişim: <https://www.bruegel.org/analysis/clean-industrial-transformation-where-does-europe-stand>

Anahtar Kelimeler: AB, Temiz Enerji, İstihdam.

4. ABD ve Ukrayna Arasında Kritik Mineral Anlaşması / TIME (ABD)

ABD, ay içinde imzalanması beklenen bir anlaşma ile Ukrayna'nın kritik mineral kaynaklarına erişim sağlamayı planlıyor. Ukrayna, temiz enerji teknolojileri, savunma sanayi ve yüksek teknoloji ürünleri için büyük öneme sahip çeşitli minerallere sahip. Bu mineraller arasında titanyum, lityum, uranyum, grafit ve manganez gibi stratejik öneme sahip olanlar bulunuyor.

Ukrayna'nın Mineral Zenginlikleri:

Titanyum: Havacılık endüstrisinde uçak kanatları, denizcilik, kimyasal işleme ve tıbbi cihazlar gibi alanlarda kullanılıyor. Ukrayna, dünya çapında yüksek talep gören titanyum yataklarına sahip.

Lityum: Günümüz batarya teknolojilerinin temelini oluşturuyor. Elektrikli araçlar ve yenilenebilir enerji depolama sistemleri için kritik bir mineral.

Uranyum: Nükleer enerji üretimi, tıbbi ekipmanlar ve savunma sanayi için kullanılıyor.

Grafit ve Manganez: Elektrikli araç bataryalarının üretiminde önemli bir rol oynuyor.

Ukrayna ayrıca, nadir toprak metalleri açısından da zengin. Bu metaller, yüksek teknoloji ürünleri, savunma sanayi, tıbbi cihazlar ve temiz enerji teknolojileri için vazgeçilmezdir.

Anlaşmanın Zorlukları:

Eksik Veriler: Ukrayna'nın jeolojik haritaları Sovyet dönemine ait ve güncel değildir. Bu nedenle, madenlerin çıkarılması ve işlenmesinin ne kadar kolay ve kârlı olacağı belirsizliğini koruyor.

Rusya'nın Kontrolü: Bazı zengin maden yatakları, Rusya'nın kontrolündeki bölgelerde bulunuyor. Bu da kaynaklara erişimi zorlaştırıyor.

Çıkarma ve İşleme: Anlaşma, madenlerin çıkarılması ve işlenmesi konusunda somut garantiler sunmuyor. Bu süreçlerin başarılı bir şekilde yürütülmesi için önemli yatırımlar ve teknolojik altyapı gerekiyor.

ABD'nin Stratejik Hedefleri:

ABD Başkanı Donald Trump, temiz enerjiye karşı olmasına rağmen bu anlaşmayı destekliyor. Bunun nedeni, bu minerallerin sadece temiz enerji değil, savunma, havacılık ve diğer endüstriler için de stratejik öneme sahip olması. Özellikle, Çin'in nadir toprak metallerini işlemedeki hakimiyeti, ABD'nin bu kaynaklara alternatif erişim yolları aramasına neden oluyor.

Bu anlaşma, ABD'nin enerji ve savunma alanındaki rekabet gücünü artırmayı hedefliyor. Ancak, kaynaklara erişim, çıkarma ve işleme süreçleriyle ilgili belirsizlikler devam ediyor. Ukrayna'nın jeopolitik durumu ve Rusya'nın bölgedeki etkisi, bu anlaşmanın başarısını etkileyebilecek önemli faktörler arasında yer alıyor.

Kaynak: Efrem Lukatsky

Erişim: <https://time.com/7262115/trump-ukraine-minerals/>

Anahtar Kelimeler: Ukrayna, ABD, Mineraller.

D. SOSYAL

1. Hindistan'da Kentleşme Yavaşlıyor / Centre For Social And Economic Progress (Hindistan)

Kentleşme, ekonomik kalkınmanın hem bir itici gücü hem de bir sonucudur. Yoğun nüfuslu alanlarda birçok ekonomik ve sosyal faaliyet gelişir; bazı faaliyetler, bireylerin ve işletmelerin bir araya gelmesini gerektirir. Dünya genelinde kentleşme hızla artmıştır. 2007 yılında küresel nüfusun %50'sinden fazlası kentsel alanlarda yaşıyordu. 2030 yılına kadar, kentsel alanlarda yaşayan nüfusun neredeyse 5 milyara ulaşması ve bu büyümenin %55'inin Asya'da gerçekleşmesi bekleniyor. Hindistan'ın bu büyümeye 300 milyon kişiyle katkıda bulunacağı tahmin ediliyor.

Ancak Hindistan'ın kentleşme deneyimi, küresel ortalamadan farklıdır. Hindistan'ın kentleşme oranı yalnızca %35-36'dır ve bu, diğer gelişmekte olan ülkelerin gerisinde kalmaktadır. Hindistan'da 1900'lü yıllarda %11 olan kentleşme oranı, 20. yüzyılın sonunda %28'e yükselmiştir. Oysa aynı dönemde küresel kentleşme oranı %15'ten %50'ye çıkmıştır.

Hindistan'ın kentleşme hızı yavaş olsa da 21. yüzyılın ilk 30 yılında kentsel nüfusa 300 milyon kişinin eklenmesi beklenmekte. Bu artış, önceki 100 yılda görülen toplam artışı aşıyor. Kentleşme konusundaki beklentiler, Hindistan'ın kentsel kalkınma politikalarıyla ilgili sorunların büyüklüğünü ortaya koymaktadır.

Kaynak: CSEP

Hindistan'da Kentleşme Neden Yavaşlıyor?**Ekonomik ve Politik Faktörler:**

- Kentleşme, imalat sektöründeki büyümeyle doğrudan bağlantılıdır. Hindistan'da imalat sektörünün GSYH'deki payı 1990'lardan beri %14-16 arasında sabit kalmıştır.
- Sanayi kırsal alanlara kaymıştır (imalat katma değerinin %51'i kırsalda).
- Küçük ölçekli sanayilere yönelik teşvikler, emek-yoğun sektörlerin kentlerde gelişmesini engellemiştir.
- Katı emek yasaları, yüksek arazi fiyatları ve sanayi yerleşim kısıtlamaları kentleşmeyi yavaşlatmıştır.

Yönetişim ve Altyapı Sorunları:

- Delhi ve Mumbai gibi mega kentler, zayıf yönetim ve yetersiz altyapı nedeniyle potansiyellerini kullanamamaktadır.
- Belediye başkanlarının yetkileri sınırlıdır; kararlar eyalet atamalı komisyonculara bağlıdır.
- Yerel yönetimlerin gelirleri yetersizdir ve temel hizmetler (su, ulaşım, kanalizasyon) etkin bir şekilde sağlanamamaktadır.

Ne Yapılabilir?**Sanayiye Kentlere Çekmek:**

- Uygun fiyatlı sanayi arazisi sağlanmalı ve düzenleyici engeller azaltılmalıdır.
- Tekstil, ayakkabı ve elektronik gibi emek-yoğun sektörler teşvik edilmelidir.

Yerel Yönetimleri Güçlendirmek:

- Belediyelere daha fazla yetki ve finansal özgürlük verilmelidir.
- Dijital araçlarla etkin bir emlak vergisi sistemi kurulmalıdır.

Altyapı Yatırımlarını Artırmak:

- Uygun fiyatlı konut, toplu taşıma ve temel hizmetler (su, elektrik) genişletilmelidir.
- İnsanlar için güvenli ulaşım seçenekleri sağlanmalıdır.

Çevre Dostu Kentleşme:

- Hava kirliliği ve iklim değişikliğiyle mücadele için yeşil altyapı ve düşük emisyonlu teknolojiler önceliklendirilmelidir.

Sonuç olarak; Hindistan'ın yavaş kentleşmesi, ekonomik ve sosyal ilerleme için bir engeldir. Ancak, kentleşme oranının düşük olması, modeli yeniden şekillendirmek için bir fırsat sunmaktadır. Sanayiye kentlere çekmek, yerel yönetimleri güçlendirmek ve altyapıyı iyileştirmek, Hindistan'ın kentleşme sürecini hızlandırabilir ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmasını sağlayabilir.

Erişim: <https://csep.org/working-paper/indian-urbanisation-is-slowing-down-what-can-be-done-about-it/>

Anahtar Kelimeler: Hindistan, Kentleşme, Altyapı.

2. Dünya Gıda Programı, Ateşkes Sayesinde Filistin'de Bir Milyon Kişiye Ulaştı / World Food Programme (İtalya)

Dünya Gıda Programı (WFP), Filistin'de ateşkes ilan edilmeden önce teslim edilen aylık ortalamanın iki katından daha fazla gıdayı ateşkes sonrasında bölgeye ulaştırdığını duyurdu.

WFP'nin Ateşkes Sonrası Faaliyetlerine Genel Bakış:

- Gıda paketleri, sıcak yemekler, taze ekmek ve nakit yardımları da dahil olmak üzere kapsamlı yardımlar bir milyon kişiye ulaştı.
- Filistin'e 30.000 metrik tondan fazla WFP gıdası ulaştırıldı; bu miktar, 2024 yılının ikinci yarısındaki aylık ortalama olan 12.500 metrik tonun iki katından fazla.
- 2024 yılı Ekim-Aralık arasında 80 gün boyunca bağlantısı kesilen Kuzey Gazze bölgesinde gıda dağıtımına başladı.
- Gazze Şeridi genelinde 60'tan fazla mutfak yaklaşık on milyon öğün yemek dağıttı ve erişimi zor bölgelere öncelik verdi.
- Kuzey, orta ve güney bölgelerde 25 fırın faaliyette olup günde 150.000'den fazla ekmek üretmekte.

- WFP, ateşkes sürecinde 24.000 aileye nakit desteği sağladı ve 2025 yılının sonuna kadar bu desteği kademeli olarak 150.000 aileye genişletmeyi planlıyor; ancak bu girişimin uygulanabilmesi için acil finansmana ihtiyaç duyuluyor.

WFP, 2025 yılı ocak ayının ortasından bu yana 40.000'den fazla kişinin yerinden edildiği Batı Şeria'daki gergin durumdan giderek daha fazla endişe duyuyor. WFP, Batı Şeria'da kırılgan durumdaki nüfusa nakit yardımı sağlayarak 190.000 kişiye ulaştı. Ayrıca, Cenin Kampı'ndan yerinden edilen 5.000'den fazla kişiye tek seferlik nakit desteği sundu. WFP, Gazze ve Batı Şeria'da 1,4 milyon kişiye acil yardım sağlamak için önümüzdeki altı ay boyunca 254 milyon ABD dolarına ihtiyaç duyuyor.

WFP Filistin Ülke Direktörü ve Temsilcisi Antoine Renard şu sözleri söyledi: "Ateşkesin ardından WFP yardım kapsamını iki katına çıkarırken, güvenli ve sürdürülebilir insani erişimin etkisi açıkça görülüyor. Şu anda Gazze'ye geniş çapta gıda ulaştırıyor, gıda dağıtım noktalarını yeniden faaliyete geçiriyor, desteklediğimiz fırınları açıyor ve nakit yardımlarını genişletiyor. Ateşkesin sürmesi ve tüm sınır geçişlerinin tam kapasiteyle açık ve işlevsel kalması gerekiyor." dedi.

Kaynak: WFP

Erişim: <https://www.wfp.org/news/wfp-reaches-one-million-people-gaza-ceasefire-allows-more-food-deliveries-and-distributions>

Anahtar Kelimeler: Filistin, Dünya Gıda Programı, Ateşkes, Yardım.

3. Bir Sonraki Pandemiye Hazır mıyız? / The Centre For Independent Studies (Avustralya)

2020 yılının başlarında, COVID-19 tüm dünyaya yayılırken, Avustralya iyi sonuç almak için çabaladı. Ekipmanlar tükendi, stoklar azaldı ve aşı dağıtımı birçok gelişmiş ülkenin gerisinde kaldı. Kapanmalar, doğru olduğu için değil, daha iyi seçenekler mevcut olmadığı için olası çözüm haline geldi. Her şey bittiğinde, hükümetler hatalarından ders çıkarma sözü verdi ancak şimdi ise yeni bir tehdit ortaya çıkıyor: kuş gribi.

Son yıllarda kuşlar arasında hızla yayılırken memelilere de sıçradı ve insandan insana kolayca bulaşabilen bir türe dönüşme ihtimali endişe veriyor. Avustralya, antiviral stokları, pandemi grip aşılı ve biyogüvenlik önlemlerine yatırım yaparak hazırlıklarını artırıyor.

Grip virüslerinin daha tehlikeli hale gelmesinin iki temel yolu vardır. Birincisi mutasyon, yani küçük genetik değişiklikler. Bu değişiklikler, virüsün insan hücrelerine bağlanmasını artırarak daha bulaşıcı hale gelmesini sağlayabilir. İkincisi ise gen alışverişi anlamına gelen yeniden birleşme (reassortment). Şu an ki endişe kaynağı olan H5N1 virüsü, halihazırda mevsimsel grip taşıyan bir kişiyi enfekte ederse, ortaya çıkan yeni hibrit virüs grip kadar hızlı yayılırken kuş gribinin öldürücülüğünü koruyabilir. H5N1'in insanları enfekte etmesi zordur. Ancak, ne kadar çok memeliyi enfekte ederse, daha bulaşıcı bir şekle evrilme olasılığı o kadar artar.

Kuşlar için H5N1 yıkıcı bir hastalıktır. Son dönemde Avustralya'daki kümes hayvanı çiftliklerinde tespit edilen yüksek derecede patojenik tür, 24 ila 48 saat içinde tüm sürüyü yok edebilir. Virüsün daha fazla yayılmasını önlemek için bütün çiftliklerin feda edilmesi gerekebilir. İnsanlar için durum daha da karmaşık. Dünya Sağlık Örgütü (WHO), son iki yılda neredeyse 1.000 insanın H5N1 virüsüne yakalandığını bildirmiş ve bunların neredeyse yarısı ölümle sonuçlanmıştır. WHO'nun verileri yalnızca ağır vakaları içeriyor; hafif ya da belirsiz enfeksiyonlar büyük olasılıkla kayıtlara geçmemektedir.

2024 yılı Ekim ayında federal hükümet, kuş gribine karşı 95 milyon dolarlık bir paket açıkladı. Plan, erken tespit, antiviral stoklar, pandemi grip aşılı ve kuştan insana bulaşmayı sınırlamak için biyogüvenlik önlemlerine yönelik fonları içeriyor. Buna karşılık, Kaliforniya çok daha agresif bir yaklaşım benimsedi. 2024 yılı aralık ayında, çiftlik işçileri

ve hayvanlarda vakalar tespit edildikten sonra eyalet olağanüstü hâl ilan etti. Yetkililer koruyucu ekipman dağıttı, testleri genişletti ve izleme programlarını hızlandırdı. Fakat büyük bir eksiklik devam ediyor: insan enfeksiyonlarını izleme. Bu gözetim ağı ağırlıklı olarak kuşlar ve hayvanlara odaklanıyor, ancak kaç insanın maruz kaldığı bilinmiyor. Burada da antikor testleri devreye giriyor. Geniş bir nüfus örneklemesi gerektirir ve çiftlik işçileri ile tarım sektörünün iş birliğini sağlamak zor olabilir.

COVID-19'un başlarında, sokağa çıkma yasakları, kitlesel iş yeri kapanışları ve genel kısıtlamalar tek seçenektir, ancak bunlar büyük sosyal ve ekonomik maliyetler getirdi. Eğer H5N1, insanlar arasında bulaşma açısından zayıf kalırsa, toplumu kapatmanın hiçbir anlamı olmaz. COVID-19'dan çıkarılması gereken en önemli ders, halk sağlığı müdahalelerinin gerçek tehdide uygun olması gerektiğidir. Şu anda, önümüzdeki beş yıl içinde bir H5N1 pandemisi riski düşük, ancak sıfır değil. Virüs insanlar arasında kolay yayılmıyor, önemli bir mutasyon geçirmedi ve insan gripi türleriyle yeniden birleşmedi. Ancak, memeli türlerinde artan enfeksiyon sayısı, gelecekteki adaptasyon olasılığını artırıyor.

Kaynak: CIS

Erişim: <https://www.cis.org.au/commentary/opinion/are-we-prepared-for-the-next-pandemic/>

Anahtar Kelimeler: COVID-19, Dünya Sağlık Örgütü, Kuş Gribi.

E. TEKNOLOJİ

1. Çin Yapay Zekâsının Gerçek Tehdidi / Foreign Affairs (ABD)

Çin merkezli DeepSeek adlı şirket, güçlü ve düşük maliyetli açık kaynaklı büyük dil modelleri (LLM) olan DeepSeek-V3 ve DeepSeek-R1 ile küresel yapay zekâ pazarında önemli bir yer edinmeye başladı. DeepSeek'in bu modelleri, OpenAI, Anthropic ve Meta gibi büyük Amerikan şirketlerinin modelleriyle karşılaştırıldığında yalnızca düşük maliyetli değil, aynı zamanda oldukça güçlü. Örneğin, DeepSeek-V3 modelinin işlem maliyeti, OpenAI'nin GPT-3.5 modelinin işlem maliyetinden %90 daha düşük.

DeepSeek'in başarısının temelinde, şirketin açık kaynak yaklaşımı bulunuyor. Açık kaynak yapay zekâ modelleri, kullanıcıların bu modelleri indirip, üzerinde geliştirme yapabilmelerine olanak tanıyor. Bu durum, Çin'in düşük maliyetli yapay zekâ modellerini dünya çapında hızla yayabilmesine olanak sağlıyor. DeepSeek gibi açık kaynaklı modeller, kullanıcıların modelin kodlarına erişerek, ihtiyaçlarına göre özelleştirmelerine imkân tanıyor.

Bu açık kaynaklı modellerin ABD'nin büyük YZ şirketlerinin kapalı kaynaklı modellerine kıyasla farkları oldukça belirgindir. ABD'deki şirketler, genellikle kendi geliştirdikleri modelleri ticari olarak sunmakta ve bu modelleri kapalı kaynak olarak tutmaktadır. Yani, kullanıcılar bu modelleri sadece lisanslı bir şekilde kullanabiliyor, ancak yazılımın temel kodları üzerinde değişiklik yapamıyor. Fakat DeepSeek gibi Çinli şirketler, açık kaynak kodlu çözümlerle küresel pazarda daha geniş bir kullanıcı kitlesine ulaşabiliyor.

DeepSeek ve benzeri açık kaynak modeller, dünya genelindeki kullanıcılara hitap ederken, bu kullanıcıların verilerini doğrudan Çin'e gönderebiliyor. Bu durum, veri güvenliği konusunda ciddi kaygılar oluştururken, ülkeler arasındaki teknolojik rekabetin başka bir boyutunu ortaya koyuyor.

Çin'in bu tür düşük maliyetli ve açık kaynaklı yapay zekâ modellerini kullanması, aynı zamanda ABD'nin yapay zekâ çip pazarındaki liderliğini de tehdit edebilir. Bu modellerin çalışabilmesi için kullanılan işlemci ve çipler, genellikle çok pahalı. Ancak Çin'in düşük maliyetli yapay zekâ çözümleri, bu çiplerin daha ucuz versiyonlarını üretmek için yerli

üreticilerle iş birliği yaparak küresel pazarda büyük bir rekabet avantajı elde edebilir. Çin'in yapay zekâ teknolojilerine olan bu büyük yatırım, Huawei ve SMIC gibi yerli çip üreticilerine olan talebi artırabilir. Bu da ABD'nin Nvidia gibi çip üreticilerinin baskın konumunu sarsabilir.

ABD'nin, DeepSeek ve benzeri şirketlerin yükselişine karşı yapması gerekenler, açık kaynaklı yapay zekâ modellerine yatırım yapmak ve bu alandaki liderliğini sürdürmek olacaktır. ABD'nin, açık kaynaklı yapay zekâ modellerini geliştiren şirketlere destek sağlaması, özellikle açık kaynak YZ teknolojilerine yatırım yapması gerekmektedir. Ayrıca, tartışmalı ve gizlilik konusunda hassas durumlarla ilgili doğru denetim politikaları oluşturulmalı ve Çin'in bu teknolojileri kullanarak küresel bilgi akışını kontrol etmesinin önüne geçilmelidir. Eğer ABD, bu hızlı gelişen yapay zekâ teknolojilerine yönelik stratejiler geliştiremezse, Çin'in küresel yapay zekâ pazarındaki liderliği kaçınılmaz hale gelebilir.

Kaynak: Florence Lo

Erişim: <https://www.foreignaffairs.com/china/real-threat-chinese-ai>

Anahtar Kelimeler: Çin, ABD, Yapay Zekâ, DeepSeek.

2. Beyin Ekonomisi, Yapay Zekâya Yönelik Yeni Yaklaşımların Önünü Nasıl Açabilir? / European Policy Centre (Belçika)

Geçtiğimiz son iki ay, yapay zekâ alanında yoğun hareketliliklere sahne oldu. Stargate ve DeepSeek'in lansmanları, AB'nin InvestAI girişimi ve Kanada'nın AI Advantage paketi gibi gelişmeler, küresel YZ ekosisteminde büyük yankı uyandırdı. Geçtiğimiz hafta düzenlenen Paris YZ Zirvesi, küresel YZ yönetişiminde büyük ayrışmaları gün yüzüne çıkardı. ABD ve Birleşik Krallık, zirvenin nihai bildirgesini imzalamayı reddetti.

Yapay zekâ, insan yeteneklerinin bir uzantısı olarak beyin sağlığını geliştirme ve inovasyonu teşvik etme noktasında güçlü bir rol oynayabilir. Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen geçen hafta Paris YZ Zirvesi'nde "Artık yapay zekânın bizleri, toplumu ve insanlığı nereye götürmesini istediğimize dair bir vizyon oluşturmanın zamanı geldi." dedi.

Paris YZ Zirvesi'nde yapay zekâ güvenliği konusunda net adımların eksikliği göz önüne alındığında, "G7 Kanada Beyin Ekonomisi Zirvesi" önerisi inovasyon, yatırım, araştırma, eğitim ve kamu politikalarına odaklanmak için önemli bir fırsat sunuyor. Bu unsurların tümü, yapay zekânın potansiyelini en iyi şekilde kullanırken, risklerini en aza indirmek açısından kritik önem arz ediyor.

Üretken yapay zekâ, farklı sektörlerde verimliliği kökten değiştirme potansiyeline sahiptir. Çalışma hayatının geleceğini yeniden şekillendirirken, eğitim fırsatlarını ve sonuçlarını iyileştirme, kaliteli ve kişiselleştirilmiş eğitimi herkes için daha erişilebilir hale getirme potansiyeli taşımaktadır. Rutin görevleri otomatikleştirerek profesyonellerin daha karmaşık işlere odaklanmasına olanak tanımaktadır.

Yapay zekâ, beyin sağlığı alanında da önemli katkılar sunmaya hazırlanıyor. İlaç geliştirme sürecinde, yapay zekâ algoritmaları büyük veri kümelerini analiz ederek potansiyel tedavi hedeflerini belirleyebilir ve ilaç etkinliğini tahmin edebilir. Ancak kötü etkileri de vardır. Yapay zekânın geniş çapta ve kontrolsüz kullanımı, bazı olumsuz sonuçlara da yol açabilir. Dijital platformlarda yapay zekâ algoritmalarının yaygın kullanımı, kullanıcıların yapay zekâ destekli önerilere daha fazla bağımlı hale gelmesine neden olarak bağımlılık davranışlarını tetikleyebilir.

Yapay zekânın yetenekleri, kötü niyetli aktörler tarafından yanlış bilgi yaymak ve bilişsel savaş yürütmek amacıyla da kullanılabilir. Yapay zekânın silah haline getirilmesi, toplumun istikrarı açısından büyük bir tehdit oluşturur; kamuoyunun manipüle edilmesi, demokratik süreçlerin sekteye uğratılması, çatışmaların körüklenmesi ve özellikle gençler arasında zihinsel sağlığın bozulması gibi riskler taşır.

G7 Kanada Beyin Ekonomisi Zirvesi, sorumlu yapay zekâ entegrasyonu için yenilikçi stratejiler geliştirmede kritik bir rol oynayacaktır. Avrupa için bu zirve, yapay zekâyı bir tehdit olarak değil, büyüme odaklı uluslararası anlatının bir fırsatı olarak ele alma şansı sunmaktadır. Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler Yapay Zekâ Danışma Kurulu'nun çalışmalarına katkı sağlamak amacıyla, kamu-özel sektör iş birliğine dayalı üst düzey bir beyin ekonomisi-YZ danışma grubunun kurulmasını önermelidir.

AB, yaklaşan G7 Zirvesi'ni, yapay zekânın kötüye kullanımına karşı koruma sağlayacak politikalar ve öngörü mekanizmaları oluşturmak, bilişsel özgürlüğü güvence altına almak ve otomasyon karşısında iş gücü dönüşümünü desteklemek için bir platform olarak kullanmalıdır. Bunu yaparken, yapay zekânın diğer teknolojileri güçlendirmesi, bilim ve sanayide anlamlı bir fark oluşturması sağlanmalıdır. Uluslararası gerilimlerin arttığı ve küresel yapay zekâ yönetişiminin baskı altında olduğu bu dönemde, beyin ekonomisi Avrupa'nın liderlik edebileceği stratejik bir kaldıraç işlevi görebilir.

Erişim: <https://www.epc.eu/en/publications/How-the-brain-economy-can-unlock-new-approaches-to-AI~622500>

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Avrupa Birliği, Beyin Ekonomisi, G7.

F. GERÇEKLEŞTİRİLECEK ETKİNLİKLER

1. Belfer Centre for Science and International Affairs

Orta Doğu Diyalogu

Çevrimiçi Etkinlik (13.03.2025)

Orta Doğu'da son dönemde yaşanan tüm gelişmeler ve gelecek beklentileri küresel medyanın dikkatini çekiyor. Orta Doğu Girişimi'nin bir parçası olarak gerçekleştirilecek etkinlikte uzmanlar, Orta Doğu'daki mevcut durum ve önümüzdeki süreçte neler olabileceğiyle alakalı görüş alışverişi yapacaktır.

Erişim: <https://www.belfercenter.org/event/middle-east-dialogues-conversation-mouin-rabbani>

2. Center for Strategic & International Studies

Yapay Zekâ ve Küresel Kalkınma

Çevrimiçi Etkinlik (14.03.2025)

Yapay zekâ alanındaki gelişmeler hızlı bir şekilde ilerliyor. Yapay zekâyâ entegrasyonun, 2030 yılına kadar küresel ekonomiye 15,7 trilyon dolar katkıda bulunacağı belirtiliyor. Yapay zekâ; eğitim, sağlık, üretim, enerji, tarım ve afet riski yönetimi gibi birçok alanda katkı sağlama potansiyeline sahiptir. Gerçekleştirilecek etkinlikte, yapay zekânın riskleri ve tehlikelerini minimize etme üzerine tartışma yapılacaktır.

Erişim: <https://www.csis.org/events/artificial-intelligence-and-global-development-accelerating-inequality-or-self-reliance>

3. Center for Strategic & International Studies

2025 – Liderlik

Çevrimiçi Etkinlik (01.04.2025)

Büyük güç rekabetine sahne olan teknoloji ve inovasyon günümüzde oldukça kritik bir hal almıştır. Gerçekleştirilecek etkinlikte, uzmanlar, politika yapıcılar ve sektör liderleri inovasyon, fikri mülkiyet ve ulusal güvenlik politikalarını tartışmak üzere bir araya gelecektir.

Erişim: <https://www.csis.org/events/leadership-2025>

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org

KOSAM'dan...

Belirlediği alanlarda araştırma raporları üreten, bilgi notları yayımlayan, farklı sorunlara çözüm sunma amaçlı projelere imza atan bir yapı hüviyetindeki **Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi (KOSAM)**, Konya merkezli bir düşünce kuruluşu olarak 2022 yılının ilk çeyreğinde kuruldu.

Ekonomi, ticaret, sanayi, iç ve dış politika dinamikleriyle sosyal politikalar, tarım, çevre, akıllı şehir, sağlık, enerji vb. konularla ilgilenen KOSAM faaliyetlerini şehir, ülke ve dünya ekseninde farklı başlıklarda yürütür.

Merkez; uluslararası düşünce kuruluşlarının faaliyetlerini, raporlarını ve güncel değerlendirmelerini düzenli takip eder. Bu kapsamda 2022 yılından itibaren KOSAM bünyesinde; dünya ve ülke gündemi hakkında bilgilenmek, düşünce kuruluşlarının raporlarından haberdar olmak ve en önemlisi küresel fırsatlardan faydalanıp risklerden kaçınmak için stratejik çalışmaları aktarmak amacıyla “**Dünya Ne Konuşuyor?**” Raporları hazırlamaktadır.

“Dünya Ne Konuşuyor?” Raporu, her ayın ilk ve ikinci yarısını kapsamak üzere **ayda iki defa** okurlarıyla buluşmaktadır. Rapor için **Kuzey ve Latin Amerika, Euro Bölgesi, Orta ve Uzak Asya, Afrika, Orta Doğu, Avrasya** vb. çeşitli bölgelerde faaliyet gösteren düşünce kuruluşlarının gündemleri KOSAM’ın uzman kadrosu tarafından analiz edilir. Süreçte “Hangi kuruluş ne tür konularda çalışmış, gündemde ne var ve gelecekte beklentileri neler?” sorularına cevap aranır.

“Dünya Ne Konuşuyor?” Raporu; **Ekonomi, Politika, Çevre, Sosyal ve Teknoloji** olmak üzere **beş ana başlıkta** hazırlanır. Makale, rapor, bilgi notu, yorum vb. çalışmaların kısa özetleri okuyucuya yansıtılırken konu başlığı, makalenin hangi kurumdan alındığı ve bu merkezlerin hangi ülkede faaliyet gösterdikleri de raporda yer alır. Her özetin sonunda konuyla ilgilenen okurların orijinal çalışmaya hızlı bir şekilde ulaşabilmesi için erişim linkleri açık şekilde paylaşılır.

KOSAM olarak hedefimiz; “Dünya Ne Konuşuyor?” sorusunun cevabını ve bölgelerinde ulusal/ uluslararası politikaya yön veren kuruluşların “**yarınların gündemi**” olarak gördükleri farklı başlıkları analiz ederek güncel hâli ile aktarmaktır. Bu bağlamda **2025 yılında da** ekonomi, siyaset, ticaret, sanayi, sosyal politika, eğitim, çevre vb. alanlarda yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası araştırma ve çalışmalar yürütmeye, büyük veri analizi ile mevcut durum değerlendirmeleri yaparak geleceğe ışık tutmaya ve **sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamaya devam ediyoruz.**